

**Petrol Ofisi,
bugünden
yarına hazır.**

Petrol Ofisi

12. Türkiye Enerji Zirvesi
Özel Sayısı

Enerji Petrol Gaz

www.petroturk.com

Kuruluş: 1968

'Türkiye Yüzyılı'nı

Yıl:54

Sayı:689

ISSN: 1301-4129

'YÜZYILIN ENERJİSİ'YLE AYDINLATACAĞIZ

12. Türkiye Enerji Zirvesi'nde konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, "Enerji yatırımlarımızın hepsi Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği Türkiye Yüzyılı'nı taşıyacak, sırtlayacak, bu hedeflere omuz verecek yatırımlar. Türkiye Yüzyılı'nı Yüzyılın Enerjisiyle aydınlatacağımız" ifadelerini kullandı.

Enerji ve Tabii
Kaynaklar Bakanı
Fatih Dönmez

Zirve kapsamında düzenlenen 'Enerji ve Jeopolitik Özel' oturumunun konuğu olan **Almanya Eski Başbakanı Gerhard Schröder**, enerji fiyatlarının kabul edilebilir seviyede tutulması gerektiğini söyledi.

'Enerji fiyatlarına fren şart'

BP Doğru Yakıt Sistemi ile yakıtınızdan emin olun.

Dizel araca benzin, benzinli araca dizel yakıt ikmal aracı hasar verebilir. Doğru Yakıt Sistemi ile BP'de aracınıza doğru yakıt aldığınızdan emin olabilirsiniz.

bp.com.tr

Daha iyisini istediğinde

Doğru Yakıt Sistemi kapsamında Kapsel Verilerin Korunması Kanunu Madde 5 (c) ve (f) uyarınca ilgili hatalı yakıt alımı engelleme amacıyla sınırlı olmak üzere, müşterilerimize piyasa bilgileri dijital ve/veya fiziksel ortamda sunulmaktadır. BP Petrolün AŞ tarafından işlenmektedir. Politikamızda belirtilen saklama sürelerinin geçmesi ve bu bilgileri saklamak için herhangi bir meşru amaç kullanılması halinde, kredi kartı ve/veya diğer bilgileriniz izaha edilecek veya anonimleştirilecektir. Kapsel verilerin toplaması, korunması, işlenmesi, aktarılması, imhası veya anonimleştirilmesine ilişkin detaylı ve güncel politikamıza web sitemiz www.bp.com.tr adresinde bulabilirsiniz.

Türkiye'nin ilk ve lider Taşıt Tanıma Sistemi ve entegre çözümleriyle Shell filolar için de hep ileride. Çünkü...

HEP İLERİDE OLMAK HEPİMİZİN HAKKI

FuelSave

HEP İLERİDE

ANTALYA 2022 12. TÜRKİYE ENERJİ ZİRVESİ

5

'En Büyük Aile Buluşması' 12. Kez Gerçekleştirildi

6

Açılış Konuşmaları

14

Özel Oturum: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez

22

'Enerji ve Jeopolitik Özel' Oturumu: Almanya Eski Başbakanı Gerhard Schröder

24

Oturum: Türkiye Akaryakıt Piyasası

28

Oturum: Türkiye LPG Piyasası

30

Oturum: Sürdürülebilir Havacılık Yakıtları

38

Fotoğraflarla Türkiye Enerji Zirvesi

40

Teşekkür

Gas&Power

**GREEN
POWER**

12. Türkiye Enerji Zirvesi kapsamında düzenlenen tüm oturumlara ve sunumlara Gas&Power 343 ve Green Power 268. sayılarımızdan ulaşabilirsiniz.

- Oturum: Elektrik Piyasası
- BOTAŞ Özel Sunumu
- Oturum: Doğal Gaz Piyasası
- Oturum: Enerji Ticaret Merkezi
- EÜAŞ Özel Sunumu
- Sunum: Sakarya Doğal Gaz Sahası
- Oturum: Arama Üretim
- TÜSİAD Özel Oturumu: Enerjide Dönüşüm
- Sunum: Avrupa Enerji Krizi
- Sunum: Türkiye ve Dünya Enerji Piyasalarında Son Gelişmeler
- Sunum: Dünya Enerji Politikası
- Sunum: Türkiye ve Dünya Ekonomisinde Son Gelişmeler
- KPMG Özel Oturumu: Finansman
- Sunum: Avrupa İçin Güvenilir Enerji Ortağı Olarak Türkiye
- TENMAK Özel Sunumu
- TESAB / Büyük Tüketici Oturumu
- Oturum: Hidrojen ve Enerji Depolama
- Jeotermal Sunumu
- Yenilenebilir Enerji Oturumu
- Oturum: E- Mobilite / Dijitalleşme
- Oturum: Karbon Piyasaları
- Oturum: Enerji Arz Güvenliğinde Yeni Nesil Termik Santrallerin Önemi
- Oturum: Güneş Enerjisi
- Oturum: Profesyonel Gelişim Programı: Power MBA

Aygaz'dan Yeni Marin Tüp

Şimdi Aygaz Mobil'de satışta!

'En Büyük Aile Buluşması' 12. kez gerçekleştirildi

Ülkemiz enerji piyasasının "En Büyük Aile Buluşması" olarak gelenekselleşen Türkiye Enerji Zirvesi'nin onikincisi 21-22 Kasım 2022 tarihlerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Almanya Eski Başbakanı Gerhard Schröder ile KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanı Olgun Amcaoğlu'nun katılımıyla Antalya'da gerçekleştirildi.

SEKTÖRÜN GELECEĞİNE YİNE ÖNEMLİ KATKILAR SAĞLADI

Akaryakit, LPG, doğal gaz, elektrik sektörleri başta olmak üzere dört piyasayı tek çatı altında buluşturan Türkiye Enerji Zirvesi'nin onikincisi bu yıl 21-22 Kasım 2022 tarihlerinde Antalya Regnum Carya Golf & Spa Resort Otel'de gerçekleştirildi. Zirve'de alanlarında uzman 100'e yakın ulusal ve uluslararası konuşmacı enerji sektörünü tüm yönleriyle masaya yatırdı. Enerji piyasalarının gündemini oluşturan toplam 32 adet sunum ve oturuma ev sahipliği yapan sektörün "En Büyük Aile Buluşması"; sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri, Türkiye ve bölge ülkelerinin kamu yetkililerini buluştururken, enerji sektörünün geleceğine yönelik yine önemli katkılar sağladı.

'TÜRKİYE YÜZYILI'NI YÜZYILIN ENERJİSİYLE AYDINLATACAĞIZ'

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Zirve'nin açılışında yaptığı konuşmada; "Yerli doğal gaz, nükleer enerji, doğal gaz depolama tesislerimiz, uç ürün odaklı bor ve maden tesislerimiz, enerji piyasalarımız, YEKA'larımız aslında bütün bu yatırımlarımız bugün ya da yarının Türkiye'si için değil. Hepsi de gelecek 50 yılı, 60 yılı kapsayacak yatırımlar. Hepsi Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği Türkiye Yüzyılı'nı taşıyacak, sırtlayacak, bu hedeflere omuz verecek yatırımlar. Türkiye Yüzyılı'nı inşallah Yüzyılın Enerjisiyle aydınlatacağız. Yüzyılın Enerjisiyle gelecek nesillere daha müreffeh bir Türkiye'nin anahtarını sunacağız. Bunu hep birlikte başaracağız inşallah" ifadelerini kullandı.

SCHRÖDER: 'ENERJİ FİYATLARINA FREN ŞART'

Almanya Eski Başbakanı, Nord Stream AG ve 2 AG'nin Hissedarlar Komitesi Başkanı Gerhard Schröder, Enerji Bakanlığı'nın himayelerinde, Enerji Fuarcılık tarafından "Enerji ve Jeopolitik Özel" ana teması ile düzenlenen 12. Türkiye Enerji Zirvesi'ne katıldı. Avrupa'da birçok firmanın ani fiyat artışlarıyla karşı karşıya kaldığını dile getiren Schröder "Enerji fiyatlarının makul seviyede kalması için enerji tedarik güvenliğinin sağlanması şart" yorumunda bulundu.

'Türkiye Yüzyılı'nı 'Yüzyılın Enerjisi'yle aydınlatacağız'

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Antalya'da yapılan 12. Türkiye Enerji Zirvesi'nde, enerji yatırımlarının bugün ya da yarının Türkiye'si için değil, hepsinin gelecek 50 yılı, 60 yılı kapsayacak yatırımlar olduğuna dikkat çekti. Bakan Dönmez, "Hepsi Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği Türkiye Yüzyılı'nı taşıyacak, sırtlayacak, bu hedeflere omuz verecek yatırımlar. Türkiye Yüzyılı'nı Yüzyılın Enerjisiyle aydınlatacağız" ifadelerini kullandı.

"12. Türkiye Enerji Zirvesi'nde sizlerle bir araya gelmekten duyduğum memnuniyeti ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Enerjinin gündemi bugünlerde oldukça yoğun. Her gün adeta yeni bir siyasi, ekonomik, diplomatik ya da güvenlik sorununun dengeleri değiştirdiği, kimi zaman sarstığı bir enerji dünyasına uyanıyoruz.

Bugün enerji jeopolitiğinde yeni bir dönemeç noktasındayız. Belki biraz geriden gelirsek yaşanan dönemleri çok daha iyi anlarız. 2019'da dünya yeni bir durgunluk dönemine mi giriyor derken, 2020 başında Kovid ile yüzleştik. İlk vakalar ülkemizde Mart 2020'de görüldü. O dönemde sizler canla başla salgına rağmen bu ülkenin enerji sistemini ayakta tutmak için büyük bir mücadele verdiniz. Bu süreçte kaybettiğimiz çalışanlarımız oldu. 2021 boyunca toparlanma olacak mı diye tartışırken, 2022 başında Rusya-Ukrayna çatışması patlak verdi.

Kovid döneminde eksi değerlere kadar inen enerji fiyatları bu kez tarihi rekorlar kırmaya başladı. Yeri geldi yüzde 300'lere 400'lere varan fiyat artışlarını gördük. Toparlanmanın ana girdisi enerji fiyatları jeopolitik gerilimlerle bu denli artınca, bu kez dünyada resesyon ihtimali konuşulmaya başlandı. Hatta bazı ülkelerin teknik olarak resesyona girdiği ifade edildi.

Şimdi enerji sektöründe konuştuğumuz tek bir konu var: Öngörülebilirlik. Enerji sektörünün yatırımcıları orta ve uzun vadeli yatırımlarla bir beklenti içerisine giriyorlar. Tabi ki bu yatırımlar belli ihtimaller çerçevesinde değerlendiriliyor. Ancak Kovid ile başlayan ve günümüze kadar uzanan jeopolitik gerilimlerle dünya enerji tarihinde belki de öngörülebilirliğin en az olduğu bir döneme girdik.

Tabi ki bu durum kimi ülkeler için kriz, kimi ülkeler için fırsat demek. Bizler bu durumu fırsata çevirmek için elimizden geleni yapıyoruz.

"TÜRKİYE'NİN SON 20 YILDA ENERJİDE GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMÜN BUGÜN MEYVELERİNİ TOPLUYORUZ"

Biliyorsunuz son dönemde bölgemiz siyasetinde Türkiye'nin enerji merkezi olması yönünde bir gündem tartışması var. Öncelikle şunu ifade etmem gerekir ki böyle bir görüş bir günde ortaya çıkmadı. Biliyorsunuz Türkiye'nin üretim, teknoloji ve piyasalar noktasında enerji merkezi olma hedefini uzun süredir dile getiriyoruz. Bir sabah kalkıp "biz bugün enerji merkezi olmak istiyoruz" demedik elbette. Ya da Türkiye'nin enerji merkezi olması yönünde dile getirilen uluslararası talepler de bir anda ortaya çıkmadı.

Türkiye'nin son 20 yılda enerjide geçirdiği değişim ve dönüşümün bugün meyvelerini topluyoruz. Dünyanın tedarik ve enerji sıkıntısı çektiği bir dönemde Türkiye bu anlamda diğer ülkelerden pozitif yönde ayrışıyor. Evet, fiyatlama konusunda ne yazık ki konjonktürel gelişmeler bizleri de olumsuz etkiliyor. Oluşan bu hasarı en aza indirebilmek için gerekli destek ve teşvik mekanizmalarımızı devreye alıyoruz.

Az önce dediğim gibi bir günde bu noktaya gelmedik. Bugün 7 uluslararası doğal gaz boru hattına, 2 kara, 2 deniz LNG tesisine (FSRU), 2 yer altı doğal gaz depolama tesisine sahibiz. Saros'ta yeni FSRU tesisimizin inşası devam ediyor. Fiyatların serbest piyasada oluştuğu Organize Toptan Doğal Gaz Piyasasına ve Vadeli Gaz Piyasasına sahibiz. TANAP ve TürkAkım gibi dev projeleri çok kısa zamanda devreye alabilecek teknik yeterliliğe ve işletme kapasitesine sahibiz. Karadeniz gazıyla birlikte yerli gazımız da bu sürece dâhil olunca elimiz daha da güçlenecek.

Mevcut hatlarımızın kapasitesini artırmak ve yeni kaynak ülke ve güzergâh çeşitlendirmesi yapmak için yoğun bir enerji diplomasisi yürütüyoruz. Orta Doğu, Orta Asya ve Akdeniz'den gelecek yeni doğal gaz boru hatları ve ülkelerle ortaklaşa hidrokarbon arama ve sondaj iş

birlikleri için görüşmeler yaptık.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Türkiye hem altyapısı hem de gaz piyasalarıyla doğal gaz merkezi olmak için bütün enstrümanlara sahip. İlaveten, yeni hatların ve yeni kaynakların en ekonomik rotasının da Türkiye olması bugün sahip olduğumuz bu altyapının daha da gelişmeye müsait bir potansiyeli olduğunu da gösteriyor.

"BÜTÜN ÇALIŞMALARIMIZ PLANLANAN TAKVİME UYGUN BİR ŞEKİLDE İLERLİYOR"

Diğer yandan yerli gazımız da inşallah bu süreçte aktif bir oyuncu olacak. Karadeniz'de keşfettiğimiz doğal gazı karaya çıkaracağımız ilk nokta olan Filyos'ta şu an insanüstü bir gayretle çalışmalarımızı 7/24 esasına göre sürdürüyoruz. Cuma sahadaydım. Çalışmaları bizzat yerinde inceledim. Bütün çalışmalarımız planlanan takvime uygun bir şekilde ilerliyor.

Derin deniz tabanındaki 170 kilometrelik boru hattının serim işlemini tamamladık. Test ve devreye alma işlemleri devam ediyor. Filyos Doğal Gaz İşleme Tesisindeki çalışmalarımızı da yüzde 80 oranında tamamladık. Deniz tabanından gelecek gazı burada işleyecek, ayrıştırarak, ulusal doğal gaz iletim sistemimize aktaracağız.

Yerli gazımızı ulusal doğal gaz iletim sistemine bağlayacak 170 kilometrelik boru hattı serim ve döşeme işlemi geçen hafta bitti.

Karadeniz'in 170 kilometre açığından gelecek olan yerli gazımızı ulusal doğal gaz iletim sistemine bağlayacak BOTAŞ boru hattını da tamamladık. Orada da yine test ve devreye alma işlemlerimiz sürüyor. Biz Cumhuriyetimizin 100. yılında milletimize en

büyük hediyelerden birini vermek istiyoruz.

Bizim 'Enerjinin Yüzyılı' söylemimiz de aslında tam olarak buna dayanıyor. Yerli doğal gaz, nükleer enerji, doğal gaz depolama tesislerimiz, uç ürün odaklı bor ve maden tesislerimiz, enerji piyasalarımız, YEKA'larımız aslında bütün bu yatırımlarımız bugün ya da yarının Türkiye'si için değil. Hepsi de gelecek 50 yılı, 60 yılı kapsayacak yatırımlar. Hepsi Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği Türkiye Yüzyılı'nı taşıyacak, sırtlayacak, bu hedeflere omuz verecek yatırımlar. Türkiye Yüzyılı'nı inşallah Yüzyılın Enerjisiyle aydınlatacağız. Yüzyılın Enerjisiyle gelecek nesillere daha müreffeh bir Türkiye'nin anahtarını sunacağız. Bunu hep birlikte başaracağız

2035 yılına kadar hidrojen üretim maliyetini 2,4 dolardan 1,2 doların altına düşüreceğiz.

Türkiye doğal gaz merkezi olmak için bütün enstrümanlara sahip.

inşallah.

Sizler yatırımlarınızla, bizler sizlerin ihtiyaç duyduğu her türlü destekle, sivil toplum kuruluşlarımız da bu işin stratejisi ve bilgi kaynağıyla bu işin bir parçası olacak.

Az önce değişen enerji politikasını daha çok ekonomi-politik perspektifinden ele aldım. Biraz da olayın mühendislik kısmına bakalım. Dünya bir enerji dönüşümünü konuşuyor. Artık topraktan çıkardığımız petrol ve gazı yakmayıp onların yerine topraktan çıkardığımız kritik minerallerle bir yeni bir küresel ekonomi kuracağımızı tartışıyoruz. Bir öncekiler de olduğu gibi bu enerji dönüşümü de yine topraktan geliyor. Birinde toprak altına boru gönderip kaynağı çekerken, şimdi toprağı nadir metaller için kazacak, çıkaracak, taşıyacak ve işleyeceğiz.

Uzmanlar ikinci yol daha sürdürülebilir diyor. Fakat nadir metallerde geri dönüşüm son hızda olsa bile, mevcut hızla ancak artan talebin yüzde 10 ya da 20'si karşılanabiliyor.

İşin bir de tedarik boyutu var. Dünya Çin'e devrettiği "üretim sistemlerini" tekrar batıya taşımak istiyor. Güneş panelleri, rüzgar türbinleri, piller ve diğer enerji aksamalarının yerinde üretimi için gelişmiş ülkeler inanılmaz teşvikler veriyor. Artık yeni bir enerji sanayisi politikası dönemi başlıyor. Buradaki temel sorun şu. Dünya ne yaparsa yapsın, Çin tüm bu yapıların toplamından daha fazlasını, sübvansiyonlu elektrik ve desteklerle yapıyor. Bugün Batı'daki mevcut üretim kapasitesinin kat be kat fazlası Çin'de var.

"ENERJİ SANAYİLEŞMEMİZİ HIZLANDIRACAĞIZ"

Ufukta görünen bu tahterevallinin dengesinin bir şekilde değişeceği. Dengeler kararlı bir noktadan, kararsız bir noktaya doğru salınmaya başladığında, tekrardan kararlı olması belli bir zaman alacak.

Ve biz hala ufukta o kararlı noktayı göremiyoruz. Bu dönemlerde tek bir geçer akçe var: Enerji sanayileşmemizi

hızlandıracağız.

Dünya artık "saf piyasacılık"tan, "sanayileşmeye hizmet eden piyasa" yapılarına devlet müdahalesiyle gidiyor.

1970'lerin sert neo-liberal politikaları yerini yeniden 70 öncesi liberal politikalara doğru bırakmaya başladı.

Bu sebeple, bu enerji zirveleri belki 3-5 yıla kalmaz, yakıt-piyasa-fiyat zirvelerinden, teknoloji-fiyat-servis zirvelerine dönüşebilir. Türkiye'de bu 3 elemannın, üçünde de çok daha büyük adımlar atacak.

Bu üç noktada adım atarken, ülkemizin ekonomik büyüklüğü bize yetmez. Bizim çevre veya iş birliği yapabileceğimiz uzak coğrafyalarla daha büyük bir ekonomik alanı hedeflememiz gerekir. Ki bunun tohumlarını atmaya başladık. Bu sebeple de teknoloji-fiyat-servis denklemini, sadece iç değil Türkiye++ (Türkiye artı artı) bir piyasa için hedeflememiz gerekir.

Bu kavramı şöyle açıklayayım. Enerji teknolojilerinde önce ülkemiz, sonra yakın coğrafyamız, en nihayetinde

de bütün dünya artık hinterlandımız içerisinde olacak.

Enerji teknolojilerinin gelişmesi için kamu tarafında bizler yoğun bir gayret gösteriyoruz. Son dönemde hidrojenle ilgili yürüttüğümüz Ar-Ge faaliyetlerimiz, artık somut çıktılara dönmek üzere. TENMAK'ın sorumluluğunda; hidrojen üretimi, depolaması ve dağıtımından oluşacak bir hidrojen değer zinciri oluşturuyoruz. TENMAK yakın zamanda Hidrojen Teknolojileri ve Yakıt Pilleri ile Karbondioksit Tutma ve Yönetimi alanlarında iki proje desteği çağrısına çıkacak. Hedefimiz net. 2030'da 2 GW olacak elektrolizör kapasitemizi 2053 yılında 35 kat artırarak 70 GW'ye çıkaracağız. Öte yandan, 2035 yılına kadar da hidrojen üretim maliyetini de 2,4 dolardan 1,2 doların altına düşüreceğiz. Böylece hem yeşil dönüşümü hızlandıracak, hem enerji ithalatımızı azaltacak hem de rekabet gücümüzü artıracacağız.

Burada sanayicilerimiz de büyük iş düşüyor. Elbette sizlere üretin deyip geri çekilmiyoruz. Sizlerin ne tür ihtiyacınız,

isteğiniz, talebiniz varsa hepsini karşılamak için sizlerle yakın temas halindeyiz.

Yıllarca bu sektörde çalışan biri olarak, sizlerin yaşadığı sorunları dertleri yakından takip ediyorum. Birçoğunuz Kovid'den finansal krizlere kadar bu ülkenin dinamiklerine inancınızı hiçbir zaman yitirmediniz. Biz de piyasamızı daha çok katılımcı ile daha da dinamik bir piyasa haline getirdik. Fakat şimdi, farklı bir küresel oluşumda sizlerin dinamizmi ile geldiğimiz başarı hikâyesini bizden sonrakiler için çağ atlamış bir enerji sistemine dönüştürmemiz gerekiyor. Bunun için de sizlerin, STK'ların fikirlerine ihtiyacımız var. Az önce de belirttiğim gibi Türkiye Yüzyılı'nda Enerjinin Yüzyılı'nı hep birlikte ileriye taşıyacağız.

Sözlerime burada son verirken 12. Türkiye Enerji Zirvesi'nin ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyor, organizasyonda emeği geçenleri tebrik ediyorum.

Gününüz güzel enerjiniz bol olsun... Kalın sağlıklıca!"

Elektrolizör kapasitemizi 2053 yılında 35 kat artırarak **70 GW**'ye çıkaracağız.

‘Sürdürülebilir enerjiye ulaşmamız çok yakın gelecekte vuku bulacaktır’

Antalya’da düzenlenen 12. Türkiye Enerji Zirvesi’nin açılışında konuşan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ekonomi ve Enerji Bakanı Olgun Amcaoğlu önemli açıklamalarda bulundu.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin ekonomik anlamda hem yatırıma hem de dönüşüme ihtiyacı olduğu bir dönemden geçiyoruz. 333 gün güneş gören bir ülkenin topraklarından yeşil enerjiye nasıl ulaşabileceğine sürdürülebilirlik çerçevesinde büyük önem veriyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Enerji Bakanlığı’yla birlikte omuz omuza ve Türkiye Cumhuriyeti yetkililerinin desteğiyle her zaman olduğu gibi Mavi Vatan projesine, kendi münhasır ekonomik bölgelerimize, Türkiye Cumhuriyeti’nin haklarına sahip çıkarak, Akdeniz’de yaşanan adaletsizliğe karşı çıkarak ve ülkemizin ihtiyacı olan temiz,

ekonomik ve sürdürülebilir enerjiye ulaşmak adına yeniden yapılanmalara bizim de çok önem verdiğimiz bilmenizi istiyorum.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BİRLİKTE OMUZ OMUZA BUNU BAŞARACAĞIZ

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin kendi hakları olduğunu iddia ettiği Doğu Akdeniz’deki ilgili ruhsatlı bölgelerde KKTC insanının da yaklaşık 75 yıllık mücadelesinden sonra hak elde ettiğini söyleyerek yolumuza devam ediyoruz. Türkiye Cumhuriyeti’yle birlikte omuz omuza bunu başarabileceğimize inanıyoruz. Hak ettiğimize inanıyoruz. Çünkü orada verilen mücadele sonucunda çocuklarımıza emanet etmek üzere atalarımızın bize bıraktığı topraklar çok büyük önem arz etmektedir. KKTC insanının çok yakın gelecekte ortaya çıkaracağı stratejik eylem planı ile birlikte ülkesinin ihtiyacı olan doğru, ekonomik ve sürdürülebilir enerjiye ulaşması çok yakın gelecekte vuku bulacaktır.

BAKAN DÖNMEZ: ‘KKTC İLE İŞ BİRLİĞİMİZ HER ALANDA ÜST DÜZEY DEVAM EDECEK’

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanı Olgun Amcaoğlu ile Antalya’da bir araya geldi. Bakan Dönmez, görüşme ile ilgili olarak Twitter hesabından yaptığı açıklamada, KKTC ile enerji alanında devam eden projelerin son durumunu ele aldıklarını belirterek; “Enerji alanında devam eden projelerimizin son durumunu ele aldık. Yeni yatırımlar için görüş alışverişinde bulunduk. KKTC ile iş birliğimiz her alanda en üst düzeyde devam edecek” açıklamasını yaptı.

ACTIVE technology formülü BP Ultimate Diesel ile tek depoda

km'ye kadar daha fazla yol*

Daha iyisini istediğinde

Zorlu Enerji CEO'su
Sinan Ak

'Depolamalı güneş projeleri bize çok yardımcı olacak'

Bu sene aslında çok büyük çalkantıların olduğu, neyin doğru neyin yanlış olduğuna karar veremediğimiz bir yıldır. Kamu ve özel sektörün birlikte yoğun bir şekilde çalışarak bu krizi sorunsuz atlattığına gereken bir yıldır. Ben beklentilerimin çok üstünde, bu krizin üstesinden geldiğimizi düşünüyorum. Çok ciddi adımlar atıldı, seçim dönemine yaklaşmış olmamıza rağmen çok önemli kararlar alındı ve sektör bugün herhangi bir fire vermeden yoluna devam etmekte.

2022, çok önemli değişikliklerin yaşandığı bir yıl oldu. 2022 yılını geçmişte yaşadığımız bir örnekle değerlendirmek istiyorum. 1973 yılında büyük bir petrol krizi meydana gelmişti ve bu petrol krizinin yaşandığı dönemde Gazprom kuruldu. Böylece Almanya ilk defa Rusya'dan gaz almaya başladı ve bugüne kadar da bu doğrultuda ilerleyerek aslında çok önemli bir ekonomik güç haline geldi. Görüyorsunuz ki bu değişen dönemde, yine taşlar değişecek ve Almanya farklı bir yolda hareket edecek gibi gözüküyor. 2030 yılına kadar 200 bin megavat güneş, 120 bin megavat rüzgâr kapasitesine ulaşma hedefini koydular ve hızlı bir şekilde bu yolda ilerliyorlar.

Yenilenebilir enerji alanında keza biz de bu sene birçok önemli adım attık. Hibrit projeler ve depolamalı güneş projeleri gibi konularla ilgili ciddi adımlar atılıyor. Zaten güneş ve rüzgârı bir kapasiteye kadar yapabilirsiniz, bir noktadan sonra mutlaka destekleyici unsurları devreye almanız gerekiyor. Bence depolamalı güneş projeleri önümüzdeki dönemde bize çok yardımcı olacak ve elektrik maliyetlerimizi azaltmamızı sağlayacak. Şimdi bu noktada dünyayı aslında üç bölmemiz gerekiyor; Amerika kıtası, Avrupa ve Uzakdoğu. Amerika ve Uzakdoğu'da

Türkiye Enerji Zirvesi Başkanı
Mustafa Karahan

'Enerji temelde ekonomik zenginliğin altında yatan ana kaynak'

En olmayacak şeylerin bile olabildiği bir dönemi hep birlikte yaşıyoruz ve izliyoruz. Hem bu etkileri, hem de bu etkilerin boyutunu tahmin etmemiz zor oluyor. Enerji, temelde ekonomik zenginliğin altında yatan ana kaynak olduğu için bütün dünya genelindeki gerginliklerin, savaşların çoğu da aslında enerji üzerinden olmaya başladı.

Bu sene bunu daha canlı örnekleriyle görüyoruz. Türkiye Enerji Zirvesi'nin ana başlığını 'Enerji Jeopolitiği'

elektrik fiyatları 10 sentlere tutunmuş durumda. Bizim ülkemizde şu an 20 sentlerde ki bu fiyatlar Avrupa'da çok daha yüksek seviyede.

Birincil önceliğimiz; ülke olarak bu enerji maliyetlerini mutlaka diğer rakip kıtalarla aynı seviyeye getirmemiz. Eskiden "kömürden uzaklaşmamız gerekiyor" derken bugün maalesef kömüre geri dönüş yapıyoruz. Kömür santrallerini maksimum kapasitede kullanıyoruz. Ülkemizin doğal gaz keşifleri çok önemli. Bu keşiflerden gelecek kaynakların bir an önce ülkemize kavuşmasını dört gözle bekliyoruz. Bu bizim için ve sanayimizin güçlü bir şekilde devam etmesi için oldukça büyük önem arz ediyor.

ŞARJ AĞI KONUSUNDA ÇOK HIZLI İLERLİYORUZ

Diğer taraftan enerji dönüşümü konusu oldukça popüler. Elektrikli şarj araçlarıyla ilgili konuşmayı seviyorum. Bu yıl yapılan düzenlemelerle birlikte artık birçok firma aramızda şarj istasyonu ağı kurmak için veya bunun bir parçası olmak için gerekli lisanslamalarını yapmış durumda. Çok hızlı bir şekilde ilerliyoruz ama bu kadar hızlı gitmek de ne kadar doğru? Bu konuda birazcık frene basmakta fayda olabilir. Gereğinden fazla yatırım yapılırsa, bu sefer yatırımcılar bir miktar mağdur olabilirler. O yüzden daha dikkatli hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Sektörümüzün geçen sene tüm paydaşlarla çok yoğun bir şekilde iletişim halinde olması gereken bir süreçte, özel sektörü çok değerli bir şekilde temsil eden Kıvanç Zaimler'e de çok teşekkür etmek istiyorum. Kendisi bu sene bizlere yol gösterici oldu.

olarak koyduk. Sektörün her yönünü detaylı şekilde tartışırken sorunlara çözüm önerileri getirip, aynı zamanda önümüzdeki değişimleri ve mevcut konjonktürü anlayabilmemiz son derece önemli. Bu sebeple Zirve'ye; sektör profesyonellerinin yanı sıra başta Sayın Almanya Eski Şansölyesi Schröder ve değerli hocalarımız gibi sektöre farklı vizyon sunabilecek konuklar davet ettik.

Sabancı Holding Enerji Grup Başkanı
Kıvanç Zaimler

'En önemli endişelerin başında arz güvenliği geliyor'

Geçen sene bu kürsüden yaptığım konuşmada, enerjideki bir üçlemeden daha doğrusu imkânsız bir üçgenden bahsetmiştik. O günden bugüne pandeminin geldiği nokta, savaş ortamı, tedarik zincirlerinde yaşanan krizlerden sonra bu üçgenin birinci kenarını oluşturan arz güvenliği kısmında, yani bütün devletlerin vatandaşlarına, esnaflarına, çiftçilerine, sanayicilerine, ısınma, aydınlanma, ulaşım için sağladıkları enerji güvenliğinde bugün Avrupa'da yaşanan krizin boyutunu görüyorsunuz. En önemli endişelerin başında arz güvenliği geliyor. İkinci boyutunda ise bunun maliyeti yani enerjinin ekonomik bedel boyutu geliyor. Emtia fiyatlarına baktığımızda bugün Avrupa'da yaşanan panik ortamını da hep beraber gözlemliyoruz. Bu durum; dünyada da enflasyon ve ekonomik dalgalanmalar olarak karşımıza çıkıyor.

Bütün bunların sonucunda üçgenin üçüncü kenarı olan iklim konusunda dünya daha iyiye gitmedi. Arz güvenliği endişeleri ve maliyet baskıları, bugün devletlerin önceliklerini değiştirmiş durumda. Dünyada bu trilama endeksini ölçen birçok kurum var ve bu endeks bu sene biraz daha geriye gitti. Hazırlanan reçetelerin hemen hepsinde olmazsa olmaz konu verimlilik. Daha fazla yenilenebilir enerji, depolama ve e-mobilite gibi akıllı sistemlerin olduğu muazzam bir dönüşüm ve bunları desteklemesi gereken iletim ve dağıtım şebekeleri ve de hidrojen gibi yeni yakıtlar var. Bunların hepsi gerçekleştirilse dahi bu üçgeni ancak optimize edebiliyorsunuz. Dolayısıyla dünyanın ses getirecek bambaşka teknolojilere de ihtiyacı var. Konuya Türkiye açısından baktığımızda; arz güvenliği boyutunda doğal gaz keşfimiz çok önemli ve uzun vadeli fırsatlar getirebilecek bir keşif. Altyapı yatırımlarımız, depolarımız, terminallerimiz, elektrik üretim santrallerimiz sayesinde bu dönemde bir arz güvenliği sıkıntısı yaşamıyoruz. Ama önümüzde yine bizi arz güvenliği açısından zorlayacak bir dönem var. Bu dönemi plandan aksiyona geçmek olarak tanımlamak istiyorum. Verimlilik projelerini bir an önce hayata geçirmek için bunların önündeki engelleri kaldırmak için çaba göstermeliyiz.

Maliyet boyutuna baktığımızda, tüketiciyi korumak adına alınan önlemler var. Türkiye de bu konuda başarılı ve öncü olmuş bir ülke. Tüm bunlara rağmen bu sürdürülebilir bir yapı değil. Dolayısıyla piyasa modeline güvenip yatırımların devamını da sağlamak zorundayız. İhtiyaç sahiplerine doğrudan destek vermeyi düşünmeliyiz. Bir de tabii olayın daha uzun vadeli boyutu var. Bugün enerji yoğunluğuna baktığımızda tükettiğimiz çok daha üzerinde bir enerji yoğunluğumuz var. Tükettiğimiz enerjile GSYH arasında bir oransızlık var. Ekonomik büyüme modelimizin içine daha fazla teknolojiyi ve daha fazla katma değeri katarak alım gücümüzü de iyileştirebiliriz.

Türkiye açısından iklim boyutunu da değinmek istiyorum. COP27 Zirvesi'nin kapanışında yayınlanan bir karikatürde, çöllerde kafasını kuma gömmüş dünya insanların karikatürize edilmiş halleri yer alıyordu. Paris Anlaşması, Türkiye'ye eşit ama adil olmayan 2053 taahhütlerimizi getirdi. Adil olmayan diyorum, çünkü biz gelişimi daha sonradan başlatmış bir ülkeyiz. COP27'de açıkladığımız ulusal katkı beyanında 2030 yılı için hedeflenen emisyon azaltım oranımızı da yüzde 41'e yükselttiğimiz belirttik. Şimdi yapmamız gereken, yol planlarımızı daha da netleştirip ara hedeflerimizi açıklamak. Hem dünyaya karşı olan sorumluluklarımızı yerine getireceğiz, hem de enerji dönüşümü ve arz güvenliği için yapılacak yatırımlarda finansmana daha kolay ulaşabileceğiz. Türkiye olarak enerji dönüşümünü bir avantajla çevirebilecek fırsatları yaratmalıyız ve bunları kullanmalıyız. Bunun için bilimi, teknolojiyi, dijitalleşmeyi araç olarak hayata geçirmeliyiz. Katmadeğer, ülkemizin ekonomik büyümesi için de itici güç olacaktır. Teknolojinin bizi farklılaştırılacağını söyledik ama ülkemizin muazzam coğrafi konumunun, doğal kaynaklarının, güneşinin, rüzgârının ve suyunun değerinin de farkındayız. Öte yandan bu coğrafyada yaşayan önemli sayıdaki genç nüfusumuz ve yüz binlerce enerji sektörü çalışanımız sahip olduğumuz en büyük değerimizdir.

YOL ARKADAŞLIĞININ GÜVEN İSTEDİĞİNİ ADIMIZ GİBİ BİLİYORUZ

TÜRKİYE PETROLLERİ

Akenerji Genel Müdürü
Serhan Gencer

'Savaş bize arz güvenliğinin önemini bir kez daha gösterdi'

Bu yıl hiç kuşkusuz gündem, Rusya-Ukrayna krizinin yol açtığı enerji arz güvenliğiyle ilgili ilişkiler etrafında şekilleniyor. Enerji sektörü temsilcileri olarak COVID ortamının yarattığı belirsizliğin ardından Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle, enerji fiyatlarının tırmandığı, alternatif kaynak arayışlarının arttığı, yenilenebilir ve enerji verimliliğinin önemini arttırdığı bir döneme tanıklık ediyoruz. Ertelenen talep artışıyla toparlanmaya başlayan ülkeler, ortaya çıkan yüksek enflasyon riskine çözüm bulmaya çalışırken, bir anda 2022 yılı başında ortaya çıkan Rusya Ukrayna savaşıyla gelen enerji kriziyle karşı karşıya kaldılar.

AVANTAJLI KONUMDAYIZ

Rusya-Ukrayna savaşı bize enerji arz güvenliğinin önemini bir kez daha hatırlatırken aynı zamanda enerji stratejilerinin bir anda nasıl değişebileceğini de göstermiş oldu. Avrupa Birliği ülkeleri, kriz öncesinde kömür ve nükleer santrallerinin kapatılmasını tartışırken Rusya-Ukrayna krizi ile oluşan arz güvenliği riski ve yüksek enerji fiyatlarının öne çıkmasıyla birlikte gündemine bir anda alternatif tedarikçiler yoluyla Rus gazına bağımlılığını azaltmayı koydu. Tüm dünya ile birlikte Türkiye enerji sektörü olarak bizler de Rusya-Ukrayna savaşıyla başlayan enerji krizinin etkilerini yaşıyoruz. Enerji krizinin öne çıkardığı başlıklar ise arz güvenliği, yüksek enerji fiyatları, temiz enerjiye daha hızlı geçiş ve enerji verimliliği oldu. Arz güvenliğinin doğal gazda dışa bağımlılığın azaltılması gerekliliği Türkiye'de de ön plana çıktı. Bu anlamda Sakarya Gaz Sahası'nda yapılan 540 milyar metreküplük doğal gaz keşfi, Türkiye'nin önümüzdeki dönemde sona erecek olan doğal gaz kontratlarının yenilenmesinde elini güçlendirmesi ve orta vadede doğal gaz ihtiyacının önemli bölümünün kendi kaynaklarından karşılanması açısından çok büyük önem arz ediyor. Bu tip ani krizlere karşı hazırlıklı olunması açısından bir diğer önemli unsur da depolama kapasitesinin ve teknik altyapının yeterliliğidir. Hem yeraltı doğal gaz depolama tesislerinin hem de LNG tesis sayılarının artırılmasıyla ülkemiz kaynak yeterliliği bakımından daha iyi bir konuma geldi. Bu avantajlı konumumuzu korumamız ve daha da iyileştirmemiz için enerji alanındaki yatırımlarımızın devamını önemsiyoruz.

Teknik altyapı yatırımlarının yanı sıra mevcut kontrat şartlarının iyileştirilmesi ve uzatılması için yapılan çalışmaları, farklı ülkelerle alternatif rotalar ve alternatif iş birlikleri için yapılan görüşmeleri ve de ülkemizin bir ticaret merkezi olması noktasında yapılmakta olan istişareleri çok olumlu buluyoruz. Doğal gaz arz tarafında yapılan çalışmalar sayesinde, arz güvenliği riskini kontrol altına alabilmemize rağmen enerji fiyatlarındaki artış maalesef tüm dünyayla birlikte bizi de etkiliyor.

Bu krizin kısa dönemli olmayacağını düşünürsek; yüksek enerji maliyetleri bir süre daha gündemde kalacak. Enerji krizi ilk başta iklim krizini gölgede bırakmış gibi görünse de her iki krizin çözümünün de aynı noktada buluşması çözümümüzde daha da önemli kıldı. Türkiye yenilenebilir enerji kaynakları alanında 2002 yılında 12 bin megavat olan seviyesini sadece hidrolik kaynaklardan üretirken, özellikle son yıllarda hızla artan rüzgâr ve güneş enerjisi yatırımlarıyla yenilenebilir kapasitesini bugün 52 bin megavat seviyelerine çıkardı. Toplam kapasitede 4 katın üzerinde bir artış oldu. Türkiye'nin yenilenebilir enerji kapasitesindeki bu hızlı artışta en büyük payı, bankaların yenilenebilir enerji yatırımları için sağladığı yaklaşık 45 milyar dolarlık finansman desteği teşkil etti. Yenilenebilir enerji kaynakları için bu finansmanın sağlanmasında en büyük etken ise YEKDEM mekanizması oldu. YEKDEM öngörülebilirlik sağlayan bir mekanizmaydı. Enflasyon ve kur eskalasyonu ile Türk lirasına geçiş, yenilenebilir projelerinin yapılabilirliğini zorlaştırdı. YEKDEM mekanizmasına alternatif olan, önümüzdeki dönemde de devam etmesi planlanan YEKA ihaleleri ile güneş ve rüzgâr kaynaklarımızın potansiyellerine ulaşması noktasında atılan adımları doğru buluyoruz. Yenilenebilir kaynakların kesintili yapıları nedeniyle bu kaynakların yönetiminde kritik olan depolama tesislerinin de bir an önce uygun mevzuat altyapısıyla hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırılmasını arz güvenliği açısından önemsiyoruz.

Tüm bu gelişmelerin ülkemizin 2053 yılı için koyduğu net sıfır emisyon hedefinin gerçekleştirilmesinde büyük bir rol oynayacağını düşünüyoruz. Yenilenebilir kaynakların değerlendirilmesi, hedeflenen enerji dönüşümü yolunda önemli bir yere sahip. Artan talebin karşılanması ve sistem güvenliği açısından baz yük santrallerini de göz ardı edemeyiz. Vakitlice planlanmış yatırım süresi uzun olan nükleer harici yeni baz yük santrallerinin de sisteme nasıl kazandırılması gerektiği konusunda yapılacak istişarelerin de faydalı olacağı kanaatindeyiz. Enerji tasarrufu, enerji verimliliği ile enerjinin etkin kullanımı, dağıtık enerjiye geçiş, tüketicilerin üretici olarak desteklediği model ve teşvikler de hedeflediğimiz sürdürülebilir gelecek için esas teşkil ediyor. Bütün bu gelişmelerin ışığında biz de Akenerji olarak bin 224 megavat kurulu gücümüz ve sektördeki 33 yıllık varlığımızın birikimi ile çevresel, sosyal ve ekonomik anlamda katma değer yaratmak adına sürdürülebilirliği entegre ediyoruz. 2025 yılı sürdürülebilirlik stratejimiz doğrultusunda ihtiyaç ve beklentilere göre önceliklendirdiğimiz çalışmaları yapıyoruz. Ülkemizin enerji alanında belirlemiş olduğu politikalara katkı sağlamaya devam edeceğiz.

TOBB Kadın Girişimciler Grubu Başkanı
Nurten Öztürk

'Ülkemize değer katan projeleri gelin hep birlikte üretelim'

Çok iyi bildiğiniz ve yakından tanıdığınız eşim Fikret Öztürk ile birlikte 1980'li yıllarda sektöre girdik. O günün koşullarından bugüne gelinceye kadar pek çok zorlu şartları aştık ve bugün sektörün öncü şirketlerinden biri olmanın gururunu, mutluluğunu yaşıyoruz. Yine bugün kuruluşumuzun 30. yılında 41'i uluslararası olmak üzere 71 ödül almaktan da son derece mutlu ve gururluyuz.

Biliyorsunuz pandemi, tüm dünyada derin izler bıraktı ve enerji sektöründe de dijital değişime neden olurken toplumsal bir dönüşüm de yarattı. Aynı zamanda ürün ve hizmet alanında da enerji sektörünün gelişmesine, dönüşmesine de fırsat sağladı. Bizler üzerinde yaşadığımız ülkeye, içinde yaşadığımız topluma karşı görev sorumluluklarını bilen ve unutmayan bir şirket olarak ürün ve hizmet kalitemizi geliştirirken yıllardır yaptığımız sosyal sorumluluk projelerimizle de insanımızın yanında olduk. Sektörde aracın yerine insanı koyduk, aracı kullanan insanı önemize koyduk ve hizmet ederken 'önce insan' dedik. İnsanlarımızın içinde yaşadığı ortamları güzelleştirmek, onlara ulaşabilmek için de pek çok sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirdik. Bunların ilki 'Temiz Tuvalet Kampanyası'ydı. Başta akaryakıt istasyonları olmak üzere tüm Türkiye'de bir değişim ve dönüşüm oldu. Ama bu dönüşüm kolay olmadı. Hem istasyonlarımızı rehabilite ederken ve fiziki koşullarını düzeltirken hem de köy kasaba demeksinin bütün Türkiye'yi dolaştık. Bütün kurumlarda, hatta camilere bile girerek, belediyelerde, devlet demiryollarıyla ortak çalışmalar yaparak, hastanelere girerek bu projeyi yaygınlaştırmak için çaba harcadık. Eğitimlerimizle birçok insana ulaştık ve büyük bir değişimin sonuç olarak ortaya çıkmasına neden olduk. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu ve Opet iş birliğiyle yapılan 'İşimiz Temiz' projesiyle, bütün orta ölçekli ve mikro işletmelerin hijyen hizmet standartlarını yükseltebilmek için binlerce kişiye eğitimler verdik. Bizim amacımız insana hizmet etmek.

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu olarak ülkemizin en büyük, en yaygın, en

örgün kadın kuruluşuyuz. 81 ilde, 81 il başkanımız, icra kurullarımızla ve 7 bin üyemizle ülkemizdeki kadın sorununu çözmeye çalışıyoruz. Bu sorunun büyüklüğünü çok iyi gördüğümüz için başlatmış olduğumuz "Kadın Gücü" projemiz sayesinde, bugün ülkemizin her köşesindeki Opet istasyonlarımızda kadınlarımız çalışıyor. Bu konunun neden önemli olduğunu hepimizin bildiğini düşünüyorum. Göklerin yarısı kadınlarinsa nefes alırken kadınlar neden hissetmiyor? Ulu Önder Atatürk'ün dediği bir söz var; 'Bir toplum kadın ve erkek denilen iki cinsten oluşur. Bir cinsin zincirlerle toprağa bağlarsanız diğer cinsin göklere yükselmesi mümkün değildir'. Sektörümüzün de bu konuda öncü olmasını ve daha çok kadına istihdam sağlamasını özellikle isterim. Bazı veriler bu konunun ne kadar içler acısı olduğunu ve eğer bu ilerlemeyle gidersek dünya genelinde kadın erkek eşitliğinin ancak 300 yıl sonra olabileceğini gösteriyor. Türkiye bu konuda dünya ölçeğinde 155 ülke arasında şu an 124. sıraya yükselmiş durumda. Daha önce 133'üncü sırada yer alıyordu. OECD ülkeleri arasında da kadın istihdamı açısından maalesef en son sıradayız. Sektörümüzün ön saha çalışanı kadınlarımız sayesinde büyük bir değişim geçirdiği ve hizmet standartlarının yükseldiği de bir gerçek.

Gelin ülkemize, doğamıza, tarihimize değer katan projeleri hep birlikte üretelim. Etik kurallar çerçevesinde tatlı bir şekilde rekabet ederken çevresel, toplumsal, sosyal anlamda ülkemizi ve geleceğimizi kurtaracak projelere imza atalım. Evet, hepimiz fırtınalı denizde yüzen gemiler gibiyiz. Ve o gemilerin kaptanları, mürettebatımız, taşıdığımız kişiler dalgalarla ne kadar boğuştuğumuzu değil, gemiyi nasıl limana yanaştırabileceğimizi düşünüyor ve başarımızı ona göre değerlendiriyor. Oysa yetmez, o limanın yaşanabilecek bir liman olması ve yaşanabilecek bir ortam olması da son derece önemli. Gelin yaşanabilir bir dünya için hep birlikte el ele çalışalım diyorum.

HEP KULLAN HEP KAZAN

Aytemiz
vaay!

★
HIZLI VE
PRATİK

★
AVANTAJLI
FİYATLAR

★
İSTASYONA
GELMEDEN
ÖDEME

★
TEMASSIZ
ALIŞVERİŞ

Avantajlı fiyatlarla
yakıt aldırın uygulamaya.
Aytemiz Vaay!

Uygulamayı
indir!

 Aytemiz

'Hepimiz aynı gemideyiz'

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, 12. Türkiye Enerji Zirvesi'nde düzenlenen 'Bakan Özel Oturumu'nda Enerji Şirketler Grubu Başkanı A. Sertaç Komsuoğlu ve BloombergHT Genel Yayın Yönetmeni Açıl Sezen'in sorularını yanıtladı. Bakan Dönmez; Bakanlık çalışmalarını, gelecek beklentilerini ve keşiflere ilişkin değerlendirmelerini katılımcılarla paylaştı.

Hem sosyal hayatta hem sanayi ve hizmet sektöründe, bırakın birkaç saatlik kesintileri dakikalık kesintilere bile tahammül edilemeyen bir yapıya sahibiz. Biz de bu anlamda uzun yıllardır teknolojik olarak teknik altyapıyı güçlendirmek adına birçok projeyi hayata geçirmeye çalıştık. Bir kısmı hayata geçti bir kısmının da çalışmaları devam ediyor. Türkiye'de elektrik tarafına baktığımızda 102 GW kurulu güç mevcut. Kurulu gücünüz yeterli olabilir ama yakıt tedarikini güvence altına almamışsanız, o zaman "tesisiniz var ama çalışmayan kesintili kısıtlı elektrikle karşı karşıyasınız" demektir. O açıdan konuyu sadece teknoloji altyapısıyla sınırlandırmak da doğru değil. O santrallerin ihtiyaç duyduğu kaynağı da uzun dönemde tedarik etmeniz gerekiyor.

Bugün itibarıyla özellikle elektrik arz güvenliği doğal gazla da yakından bağımlı hale gelmiş durumda çünkü biz ürettiğimiz elektriğin yaklaşık yüzde 25'ini doğal gazdan üretiyoruz. Yine doğal gazı sanayimiz yoğun bir şekilde kullanıyor. 81 ilimizde doğal gaz kullanılıyor. Bu haliyle baktığımızda Türkiye'deki nüfusun neredeyse yüzde 80'i doğal gaza erişmiş durumda.

Geçmişte sadece Rusya'dan doğal gaz gelirken bugün Azerbaycan'dan İran'dan kapasiteleri ve sayıları arttırmak üzere büyük oranda gazımızı boru hatlarıyla karşılıyoruz. Bunun yanı sıra iki adet olan LNG terminal sayımızı iki katına çıkarttık. Kış aylarında özellikle puant saatlerdeki talebi karşılayabilmek için çeşitli çalışmalarımız var. Silivri'deki depomuzun kapasitesini 3 milyar metreküpten 4,6 milyar metreküpe çıkardık. Arkadaşlar devreye alma çalışmalarını devam ettiriyorlar. Tuz Gölü'nde devreye girdi. Yine orada kapasite artış çalışmaları devam ediyor. İki yıl içinde oradaki kapasitemizi yükselteceğiz. Toplam kapasitemizi 10

"Önümüzdeki 5 yıl için bağımlılığı yüzde 50'nin altına çekmek hedefi koyduk."

milyar metreküpe çıkarmış olacağız. Sistem daha güvenli hale gelmiş olacak.

"KARADAKİ BORU SERİM İŞLEMLERİ TAMAMLANDI"

2020 yılında Karadeniz'deki keşfi açıkladık. Süratle ön mühendislik, detay mühendisliği çalışmalarını yaptık. Biz bu süreyi yarı yarıya azaltıyoruz. Çünkü yapılacak işleri planlayarak başardık. Bir de Türk insanının iş yapma kabiliyeti gücü burada bir kez daha ortaya çıkmış oldu. Yine avantajımız; biz bu yatırımlara hız verdiğimizde dünyada petrol endüstrisi gaz kesmişti. Biz oradaki fırsatları da bir anlamda kendi lehimize değerlendirmiş olduk. Bugün sahada hummalı bir çalışma var. Her ay yerinde incelemeler yapıyorum. 10 kuyu planlıyoruz ilk fazda, 9'u açıldı. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi aksilik çıkmazsa önümüzdeki Mart

ayı içinde üretimi sisteme vermeyi planlıyoruz. Karadaki boru serim işlemleri tamamlandı. Haberleşme ve güç nakline yarayacak kablolu serim işleri tamamlandı. Karada doğal gazı işleyecek, ayrıştırarak doğal gaz işleme merkezi büyük oranda ilerliyor, yüzde 75-80 mertebesinde tamamlandı. BOTAŞ boru hattını tamamladı. Ölçüm istasyonu da büyük hızla devam ediyor. Orada şu anda 8 bin civarında insan çalışıyor. Alana gittiğinizde sadece karada yapılan işleri görüyorsunuz ama denizin altındaki işlemleri görme imkânı yok. İnşallah önümüzdeki yıl, 2023 ilk çeyrekte bu gazı sisteme bağlamış olacağız. Doğal gazda yüzde 95 dışa bağımlı ülkeyiz. Şu anda komşu sahalarda arama, araştırma, keşif çalışmalarımız devam ediyor. Bu 540 milyarlık rezerv belki de yeni keşiflerle daha da artacak. Dışa bağımlılığımız da azalacak. Biz önümüzdeki 5 yıl için bağımlılığı yüzde 50'nin altına

çekmek hedefi koyduk. İnşallah gerek denizdeki doğal gaz keşifleri ve buna bağlı üretim artışları, gerek karada petrol üretimindeki artışlarımızla birlikte bu dışa bağımlılığı azaltacağız.

"AVRUPA'NIN YENİ GAZ KAYNAKLARINA İHTİYACI VAR"

Özellikle son yıllarda biz kendi sistemimizin alt yapısını güçlendirdik. Bir tarafta da ikincil hedef olarak gaz merkezi nasıl oluşturabiliriz? Bunu da hedeflerimize koymuştuk. Türkiye önünde hiç olmadığı kadar büyük fırsatla karşı karşıya. Avrupa'nın yeni gaz kaynaklarına ihtiyacı var. Türkiye de gaz kaynaklarıyla Avrupa arasında çok kritik bir coğrafyada yer alıyor. Bugüne kadar üstlenmiş olduğu rollerle de Türkiye hem kendi arz güvenliğine katkı sağladı hem de Avrupa'ya enerji kaynaklarının taşınmasında önemli roller ve görevler üstlendi. Bunlar TürkAkım, TANAP gibi projeler. Ve birçok komşu ülke de bu konuda iş birliği yapılabileceklerini bizlerle yapmış olduğu görüşmelerde tarafımıza iletiyorlar. Kaynak tarafında ülkelerle gayet iyi diyaloglarımız var. Bugüne kadar birçoğuyla ilişkilerimizi sorun yaşamadan götürdük. Bir de aslında bu şebekeleri işletirken EPIAŞ bünyesinde hem elektriğin hem de doğal gazın gerek spot günlük piyasalarda gerekse vadeli piyasalarda alınıp satılmasıyla ilgili altyapımızı da tamamladık. Bize rakip olabilecek diğer piyasalardan bir eksikimiz yok hatta fiziki olarak onlara göre daha avantajlıyız. Önümüzdeki ayın yani bu yılın sonuna doğru netleşirmiş olacağız. Bunu çok paydaşlı olarak götürmek istiyoruz. Buraya enerjisini, gazını getirip satmak isteyen kaynak ülkeleri ve aynı şekilde buradan gaz almak isteyen ülkelerle istişare ederek projeyi hayata geçirmek istiyoruz. Bununla ilgili gelişmeleri kamuoyuyla paylaşacağız.

Türkiye'nin İlk Yeni Nesil Pompa Yazar Kasası Beko 1000 TR ile Araç Yanında Ödeme Dönemi Başladı!

Başarıyla gerçekleşen **15 milyonun** üzerinde akaryakıt ödemesi işlemi ve **3.000 adet** kurulumla **Beko 1000 TR** Türkiye'nin dört bir yanında!

Ücretsiz montaj &
7/24 çağrı merkezi
desteği ile kesintisiz hizmet

Stoktan hemen
teslimat & Hızlı
kurulum

EPDK lisanslı tüm
pompa ve otomasyonlar
ile entegre

Türkiye'de ilk ve tek entegre POS ile
ücretsiz ve opsiyonel olarak
pompa yanında ödeme seçeneği

Plaka ve tutar bilgisinin Beko 400 TR'ye
otomatik aktarımı sayesinde markette
hızlı ödeme deneyimi

Ücretsiz 4G internet bağlantısı

Ücretsiz cihaz işletim ve iletişim hizmeti

1 milyon fiş kapasiteli elektronik
kayıt ünitesiyle (EKÜ) uzun ömürlü kullanım

Ticari kartlara özel peşin fiyatına taksit kampanyaları:

Yapı Kredi Bankası
18 ay

Ziraat Bankası
12 ay

İş Bankası
10 ay

*Banka kampanyaları değişiklik gösterebilmekte olup,
ayrıntılı bilgi için satıcınıza danışınız.

"PAZARIN GÜVENİLİR OLMASI SON DERECE ÖNEMLİ"

Son birkaç aydır 8-10 ülkeyle temasımız oldu. Yurt dışına gittik, oradan ağırladığımız misafirlerimiz oldu. Görüştüğümüz konulardan birisi de bu. Onlar da pozitif yaklaşıyorlar. Pazarın güvenilir olması son derece önemli. Satıcıya da alıcıya da güven veren mekanizmayı hayata geçirmemiz gerekiyor. Manipülasyondan uzak bir piyasayı hayata geçirmemiz gerekiyor. Bunları da kurabileceğimize inanıyorum.

Eskiye nazaran çok rahat günlerimiz olmadı. Pandemiden sonraki hızlı toparlanma, Rusya-Ukrayna savaşının getirmiş olduğu yüksek maliyetlere ve arz güvenliğini tehdit edici bir gelişmeler açıkçası başta düzenleyici kurumlar olmak üzere hükümetleri de ilave tedbir almaya yöneltti. Olağanüstü bir dönemden geçiyoruz. Geçici tedbirlerle hem piyasadaki aktörlerin faaliyetlerini devam ettirmemiz gerekiyor. Hem de tüketiciye fazla yük olmadan süreci yönetmemiz gerekiyor.

Fiyatlamalarda oluşan oynaklığın özellikle sanayicimizi tedirgin ettiğinin farkındayız. Kısa ve orta vadeli muhtemel maliyetleri dikkate alarak fiyatlamaya yapıyorlar. Bu bizim elimizde olan bir şey değil. Şu an dünyanın her yerinde fiyatlamalarda bu tip sıkıntılar yaşandı. Önümüzdeki yıl başından itibaren biraz da öngörülebilirliğin artacağını öngörüyoruz. Biz aynı gemideyiz. Arz tarafı, talep tarafı, diğer aktörler sadece kendisini düşünerek kısa vadeli problemlerine çözüm aramak yerine gemiyi sükunetle limana yanaştırmanın herkesin menfaatine olacağını değerlendiriyoruz. Çoğu gitti azı kaldı. Nitekim ilk başlarda biz bu tedbirleri almaya başladığımızda bazı eleştiriler de yok değildi. Avrupa'dan da bazı eleştiriler vardı. Şimdi 9-10 ay önce aldığımız tedbirleri Avrupa da almaya başladı. Biz erken davranmış olduk. O süreci rahat atlattık.

Toplayıcı mekanizmalarına ihtiyaç var gibi gözüküyor. Bu işe aracılık edecek müşavirlere ihtiyaç var gibi gözüküyor. Onunla alakalı olarak da bir yasal düzenlemeye ihtiyaç var sanırım. Arkadaşlar on konuda da çalıştılar. Genellikle önce elektrik tarafı bu işlere öncülük yapıyor, arkasından da doğal gaz tarafı geliyor. Fiyatların optimizasyonu açısından son derece etkin bir araç olarak görüyorum.

"MÜŞTERİ MEMNUNİYETİNİN YILDAN YILA ARTTIĞINI DA GÖRÜYORUZ"

Türkiye'de 2016-2021 yıllarında 3'üncü yatırım uygulama döneminde 90 milyar liralık yatırım gerçekleşti. Bu değer, 5 yıllık dördüncü yatırım döneminde ise 150 milyarlar seviyesine çıkabilecek, hatta daha da artabilir. Bugünkü rakamlarla baktığımızda 150 milyar liralık bir yatırım gerçekleşecek. Dağıtım işi tabii ki bizim tedarik sürekliliğimizin kesintisiz bir şekilde elektrik enerjisinin tüketicilere gitmesi açısından kritik misyon üstlenmiş durumda. Şebekemizin ortalama ömrü 30-40 yıl mertebesinde. Şimdi örneğin biz hep köyden şehirlere bir göçten bahsederiz ama çoğu köyümüzde emeklilerimiz hayatının belli bir bölümünü köyde geçirmek arzusundalar. Köylerde iki üç lamba, televizyon, buzdolabını çalıştırmak üzere tasarlanmış evlerimiz var. Şehirlerde kullandığımız

ev aletlerimiz şimdi köylerimizde de kullanılıyor. Birkaç kilovattık talep, hane bazında baktığımızda bugün artık 5-6 KW seviyelerine çıkmış. Hele bir de çiftçiliği aktif olarak yapıyorsa; hayvan süt sağım makinesi, soğutucular gibi şehirde kullanmadığımız köye özgü ilave talep artışları da oluyor. Bunları karşılayabilmek için şebekenin gücünün yenilenmesi gerekiyor. Bu dönemde özellikle kırsaldaki kapasite artırma çalışmalarına ağırlık verdik. Bu yatırımın yarısından fazlası kırsalda gerçekleştirilecek. Dağıtım bizim için son derece önemli.

Siz istediğiniz kadar elektriği fazla fazla üretin ama müşterinize kesintisiz ulaştırıyorsanız bu sorunu sürekli yaşayacağız demektir. Biz her sene objektif olarak müşteri memnuniyeti anketlerini bazı şirketlere ölçtürüyoruz. Pandemi döneminde anket sonuçlarında bir miktar düşüş vardı. Çalışanlarda da hastalığa yakalananlar olduğu zaman o ekibi komple kapatıyorsunuz. Eve gitmesi gerekiyor. Ondan dolayı bir miktar müşteri memnuniyete düşme pandemi döneminde görmüştük. Hâlâ tam istediğimiz noktada değiliz.

"AVRUPA'DA BİRÇOK ŞİRKETİN KAMULAŞTIRILDIĞINI GÖRÜYORUZ"

Bizim doğal gaz tarafına da elektrik tarafında olduğu gibi kamunun payının azaltılması ve piyasada yer alan oyuncuların burada rekabetçi şartlarla oyunda olması hedefimiz vardı. Ancak her defasında birtakım bizim de kontrol edemediğimiz şartlarla yüzleştik. Özellikle pandemi döneminde fazla olan talep, düştüğü için fazla olan enerjinin yönetilmesi sorunu. Ama pandemiden sonra şu anda da talep arttığı için arzın yönetilmesi sorun. Fiyatların yönetilmesi sorun olarak karşımıza çıkıyor. Özellikle Avrupa'da birçok ülkede bir kısmı geçici bir kısmı kalıcı olacak şekilde doğal gaz tarafında ithalatçı şirketlerin kamulaştırıldığını görüyoruz. Çünkü özel şirket sübvansiyonu nasıl yapacak

Bunun için elinde ne kadar imkânı ve kaynağı var? Doğal olarak bu şirketler zararına satış yapamayacaksa bunu gören birçok Avrupalı ülke bir tedbir olarak bu şirketleri tam tersine kamulaştırdı.

Biz piyasayı elektrik tarafında olduğu gibi işletilebilmek için de vadeli gaz piyasasını açtık. Günlük spot gaz piyasasını açtık ve satış formüllerinin içinde özellikle GRF diye adlandırdığımız gaz referans fiyatının olmasını gerçekleştirdik.

Yenilenebilirde ilerlememiz lazım. Özellikle lisanssız tarafta. Son dönemde sanayicimiz yenilenebilir enerji yatırımlarına çok yoğun ilgi gösterdi. Özellikle de çatı ve arazideki güneş santral uygulamalarına. Orada da işlemleri ve yatırımları kolaylaştırıcı düzenlemeler yapıldı. Arazisi müsait olmayanlar da Türkiye'nin farklı yerlerinde güneş enerjisini kurabilecek. Orada da her ay neredeyse bir 300-500 MW arasında lisanssız başvuru alıyoruz. Yoğun bir talep var. Bizim YEKA'da beklediğimizden daha fazla talep lisanssız tarafından da geliyor.

Talep tarafı belli bölgelerde yoğunlaşmış durumda. Bizde daha çok batı kentlerimizde tüketimlerimiz yüksek. Teorik olarak böyle bir sorun var ama orada da tabii rastgele bağlantı izinleri verilmediği için taleplere göre o bölgenin kaldırabileceği kapasite var. Bunlar birlikte hesaplanıyor. Dikkatli davranmamız lazım. Ama öbür türlü de örneğin OSB'lerin birçoğunun çatısında kurulum için yeterli alan yok. Tesis 10 MW, 20 MW elektrik kullanıyor. Bu tarz projelerin önünü açmak için bu imkânı tanımış olduk. Pozitif geri dönüşler alıyoruz.

Elektrikli şarj alt yapısıyla alakalı olarak bazı yasal düzenlemeler yapıldı. Yasal düzenleme yoktu. Onun akabinde de EPDK süratle ikinci düzenlemeyi yaptı. Şu anda 54 tane lisans alan firma var. 3 bin 640 civarında da şarj noktası var. Planlamalar çerçevesinde şöyle hareket etmek gerekiyor. Şehir yerleşim

birimlerinin yoğun olduğu yerlerde her 25 km'lik alanda şarj noktasına ihtiyaç var. Şimdi İstanbul, Ankara gibi illerde yaşıyor olabilirsiniz ama memlekete gittiğinizde arabanızı şarj etmeniz lazım. Bunun sağlanması gerekiyor. Normal hızında gidiyoruz çok hızlı gitmiyoruz. Girişimcimiz bazen hesapsız kitapsız giriyor. Çünkü rekabeti engelleyemezsiniz. Şu anda Türkiye açısından baktığımızda bu sayıların ben yeterli olduğunu düşünüyorum. Araç planlamasına gelince 2030'lu yıllarda 1 milyonun biraz üzerinde elektrikli otomobilin trafikte olacağı yönünde öngörüler var. Daha yukarıda daha iyimser senaryolarda daha yüksek miktarlar da var. Özellikle TOGG yerli otomobil üretim başladığında bu sayı daha erken de realize edilebilir. Bize düşen bu araçların yolda kalmadan uygun yerlerde elektrik şarj hizmetlerinin karşılanabilmesi. Ayrıca evinizde ve iş yerinizde de şarj edebiliyorsunuz. Akaryakıt istasyonlarından farklı yönü örneğin AVM'ler, otoparklar baktığımızda. Dolayısıyla çok daha farklı yerlerde görebiliyor olacağız. Hem kaliteyi arttıracak hem de fiyatları tüketici lehine daha olumlu noktalara getirecek diye düşünüyorum.

"ŞU ANDA ELEKTROLİZÖR KAPASİTELERİ ÇOK YETERLİ DEĞİL"

Hidrojen özellikle iklim değişikliğiyle mücadelede gazın yerini alabilecek alternatif temiz enerji kaynağı olarak görülüyor. Gazın yerini alacak ama gazın altyapısını kullanabilecek miyiz yoksa sil baştan bütün bu altyapıyı kaldırıp yeni bir şebeke mi tesis edeceğiz? Sadece ülkemiz için değil, tüm dünya için de kolay bir şey değil. Türkiye'de birçok şehrimiz daha yeni doğal gaza geçti. Bir de işin yakıcılar kısmı var. Evinizdeki kombi değişecek mi, kazan değişecek mi? Biz hidrojeni 3-4 başlıkta inceliyoruz. Üretim tarafı var. Burada yapılacak Ar-Ge çalışmaları var. Şu anda elektrolizör kapasiteleri çok yeterli değil.

YENİ NESİL POMPA YAZAR KASA PROFİLO PYK-9000 İLE YEPYENİ BİR ÖDEME DENEYİMİNE HAZIR MISINIZ?

8 inç renkli
dokunmatik
ekran

Yeni Nesil
Pompa Yazar Kasa
Profilo PYK-9000

AndroidPOS
Profilo P1000 ATEX

Profilo Ödeme Sistemleri'nin yeni tebliğe uygun geliştirmiş olduğu Yeni Nesil Pompa Yazar Kasa Profilo PYK-9000; 8 inç renkli dokunmatik ekranı, yüksek güvenlik standartları, dayanıklılığı ve ileri teknolojisi ile akaryakıt sektöründe yepyeni bir dönemin kapısını açıyor.

* Opsiyon

PROFİLO
ÖDEME SİSTEMLERİ

pyktalep@edata.com.tr

0850 222 7272
R2 R2

profiloodemesistemleri.com

Bir anda bütün doğal gazı hatta kömürle işlem yapanları da düşündüğümüzde, hidrojeni ikame etme şansı mümkün değil. Kaynak sorununuz yok ama bunun hidrojene dönüştürülmesiyle alakalı teknolojinin gelişmesi ve maliyetlerin belli seviyeye gelmesi lazım. Kullanıcıların her ne kadar çevreci hassasiyeti olsa bile onların katlanabileceği makul maliyetler var. 100 liralık enerji ihtiyacımızı elektrikle karşılarken 100 lira yerine 200 lira öder misiniz dediğimizde kaç kişi ödeyebilir? Bu açıdan teknolojinin gelişmesini ve maliyetlerin inmesini beklemek gerekiyor. Hidrojenin önünde büyük fırsatlar olacaktır. Birtakım vergi avantajları olabilir. Bu geçiş döneminde bunları göreceğiz diyorum. Bir de sadece Bakanlığımızın da ilgisinde olan konu değil. Çevre ve Şehircilik, Sanayi gibi, ekipmanların standartlarının belirlenmesine kadar birçok değişim ve dönüşüme de ihtiyaç var. Avrupalı dostlarımızla da bu konuyu görüşüyoruz. Özellikle Türkiye açısından şöyle bir fırsat da var. Yeşil hidrojen üretimi için suyu hidroliz ederken kullandığımız enerjinin de temiz olması lazım. Rüzgâr, güneş veya suyu kullanabilirsiniz. Yoksa doğal gaz kullanarak elektrik elde ettiniz, ondan da hidrojen elde ettim dediğinizde bu 'yeşil' olmuyor. Türkiye bu açıdan fırsatları üzerinde barındırıyor. Bir başka konu da

nükleer tesislerle bunu entegre etmek olabilir. Tesisle entegre edildiğinde 'yeşil' olarak etiketlenebilir diye düşünüyorum. Treni de kaçırمامız lazım. Ekstra maliyet de yüklenemeyiz.

Sayın Cumhurbaşkanımız 'Türkiye'nin 100 yılı' vizyonunu açıkladı. Özellikle son 20 yılda enerjiden ulaştırmaya, eğitimden

sağlığa altyapıyla ilgili ülkemiz büyük oranda sorunlarını çözdü. Temel anlamda bu sorunları çözdük. İnşallah hep birlikte 85 milyon vatandaşımız işçisi, işvereni, yatırımcısı, çiftçisiyle birlikte önümüzdeki dönemde bu sağlam altyapının üzerine Türkiye'yi birlikte inşa edeceğiz. Özellikle kendi kaynağımızı, yerli kaynaklarımızı bularak sisteme kurup vatandaşımızın

hizmetine sundukça ve enerjide dışa bağımlılığı azalttıkça Türkiye'nin çok daha farklı alanda güçlü ve rekabetçi olacağına inanıyorum. Bunu da hep birlikte inşa edeceğiz. Sektör; bizimle son derece uyum içinde hareket etti. Birçok sıkıntılı anlarımızı da birlikte aştık. İçinde bulunduğumuz bu dönemi de atlatacağız. Ben ümitliyim.

www.petroturk.com

ENERJİNİN HABER MERKEZİ

**ENERJİ PİYASASI
7/24 CANLI YAYINDA**

PT

Petroturk TV

ABONE OL

Enerji piyasalarına dair en güncel video içerik ve haberler Petroturk TV Youtube kanalımızda!

Petroturk TV

Petroturk.com

petroturkcom

petroturkcom

Eses

Sektörün en genç enerjisi Eses Akaryakıt; üstün müşteri memnuniyeti, kaliteli hizmet anlayışı ile şimdi yollarda.

ASV | holding güvencesiyle
**Kaliteye giden yolda,
Her şey yolunda.**

Eses

[@](#) [in](#) [t](#) /esespetrol

ASV | holding

Durmadan
gelişen hizmetleriyle
**bugünden
yarına hazır.**

Petrol Ofisi

H iç kimse bugün Rusya-Ukrayna savaşının ne kadar süreceğini bilmiyor. Nihayetinde her savaşta olduğu gibi bu savaşta da kazananın olmayacağını biliyoruz. Şunu da ifade etmek istiyorum ki bu savaş çok sayıda ihtilafın ve dünya çapındaki çatışmaların artış gösterdiği bir döneme denk geldi. Dolayısıyla toplumlarımızın ve özellikle Batı modeli demokrasinin her geçen gün politik anlamda Batı'nın içinde bile ciddi anlamda baskı altına girdiği bir dönemdeyiz. Dolayısıyla da haklarımızın ve kuvvetlerimizin test edildiği bir dönemden geçiyoruz. Her iki tarafın da müzakere masasına gelmesi ve bu vahşice savaşı sona erdirmeye noktasında çaba göstermesi gerekmektedir. Savaşın başladığı andan öncesine dönmek isterken maalesef şu anda durum daha da kötü diyebiliriz.

Uluslararası belirli pazarların kapanması tabii ki çok ciddi bir trend demek. Örneğin Çin ve Amerika arasında uzun yıllardır devam eden ekonomik savaşlar, özellikle de çip pazarında yaşanmış olan son zamanlardaki dalgalanmalar, aslında bunun en büyük örneklerinden bir tanesi. Amerika Birleşik Devletleri'yle Çin arasındaki ya da Avrupa Birliği'yle Amerika Birleşik Devletleri arasındaki belirli elektrikli cihazlarla alakalı teşviklere baktığımız zaman, korona pandemisinin çok büyük tedarik eksikliklerine ve sıkıntılara neden olduğunu bilmekteyiz. Özellikle de tedarik kaynaklarında yaşanan bu sıkıntılar, üretim tarafını ciddi anlamda etkiledi ve zarar verdi. Bunun sonucunda da pandemi nedeniyle serbest piyasanın aslında dayanmış olduğu belirli kamu hizmetlerine erişim noktasında da ciddi sıkıntılar yaşandı ve bu durum enflasyona neden oldu.

"BÜYÜK TEHLİKE ARZ EDİYOR"

Bunun haricinde uluslararası ekonomik iş birliğiyle alakalı ortaya koyulan kuralların artık neredeyse ortadan kalktığını görmekteyiz. Bunlar elbette ki yeni gelişmeler değil. Ekonomik ve politik sonuçlar nedeniyle, özellikle Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş sonrası bunların hızlanarak devam etmesi ihtimali de söz konusu. Bugün hem politik hem de ekonomik anlamda bu tarz testlerden geçtiğimizi söyleyebiliriz. Demokrasilerimize, güvenliğimize ve refahımıza çok ciddi anlamda negatif etki yaratabilecek bir süreç. Avrupa olarak bu anlamda yaşanabilecek sıkıntılara ve bunun sonuçlarına ve özellikle de yüksek enerji fiyatlarının ve enflasyonun sonuçlarına kendimizi hazırlamamız şart. Tabii sadece bu konu özelinde değil ama örneğin tahıl ihracatında yaşanan sıkıntıları ve özellikle de dünyadaki en yoksul sayılabilecek segmentlerde yaşanabilecek sıkıntıları düşünecek olursanız, bunların işlememesi çok büyük tehlike arz etmekte.

Türkiye Cumhuriyeti hükümeti ve özellikle Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan, uzun yıllardır bu konuda elinden gelenin en iyisini yapmakta ve bunların çabaları da uluslararası arenada takdir edilmekte. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu süreçte çok büyük bir rol oynadı. Her iki tarafın, özellikle de uluslararası diplomasi bu anlamda güvenini kazandı. Gıda sorunuyla ilgili yapılan bu çalışmanın, özellikle savaşı sonlandırma noktasında ve müzakereleri başlatma anlamında da çok iyi bir örnek olacağını düşünüyorum. Tekrardan ümit ediyorum ki Türkiye Cumhuriyeti ve Sayın Cumhurbaşkanı bu

Almanya Eski Başbakanı, Nord Stream AG ve 2 AG'nin Hissedarlar Komitesi Başkanı Gerhard Schröder, 12. Türkiye Enerji Zirvesi'ne katıldı. 'Enerji ve Jeopolitik Özel' oturumunun konuğu olan Schröder, enerji fiyatlarının kabul edilebilir seviyede tutulması gerektiğini söyledi.

süreçte çok önemli bir rol oynayacaktır.

"ENERJİ FİYATLARI GÜVENLİ, MAKUL FİYATLI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR OLMALI"

Sadece enerji politikaları değil, diğer alanlarda da yapılacak adımlar çok büyük bir önem taşımakta. Bu anlamda bir iki genel yorumda bulunmak istiyorum. Çünkü gaz ve enerji kaynaklarıyla ilgili bazı önemli noktalardan bahsetmek istiyorum. Ulusal ekonomiye ve küresel ekonomiye baktığımız zaman, iyi işleyen bir enerji kaynağına muhtacız. Bu enerji kaynağının sağlam enerji politikaları hedefleriyle ilgili bir modele dayanması gerekiyor. Bu modele göre başarılı bir enerji politikasında eşzamanlı olarak mutlaka denge sağlanmalı ve üç hedefe odaklanmalıdır. Her şeyden önce enerji kaynaklarının güvenli, makul fiyatlı ve sürdürülebilir olması şarttır. Dolayısıyla da hükümetlerin bu anlamda dikkat göstermesi çok önemli ve zaten bugün Türkiye'den değerli Bakanımızın ve konuşmacılarımızın da söylediği üzere, son yıllarda enerji fiyatlarının stabil hale getirilmesi büyük önem taşımakta. Tabii ki bu anlamda Paris Anlaşması'nın da şartlarının yerine getirilmesi, hedeflerinin tutturulması, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmesi, tabii ki kaçınılmaz ve kesinlikle bu alandan hiç kimse sapmamalı. Dolayısıyla da çocuklarımıza ve torunlarımıza yaşanabilir bir dünya bırakma hedefinden asla vazgeçmemeliyiz. Fosil yakıtlarda yaşanan artıştan kaynaklı olarak maalesef enerji verimliliğinin bu krizle kısa vadede başa çıkabilmesi çok zor. Bütün bunlara ek olarak, yine enerji politikalarına göre ve bu modele göre enerji kaynağının mutlaka 'fiyat'lı olması şarttır. Sadece tüketiciler için değil elbette, aynı zamanda sanayiciler için de bunun geçerli olduğunu hatırlatalım. Zaten halihazırda karşılaştığımız en büyük zorluk da belki bu. Toptan pazarına baktığımız zaman da

krizden önce fiyatlar yaklaşık 20-30 euro seviyelerinde seyredirken Avrupa'da birçok firma tabii ki muazzam artışlarla karşılaştı. Birçok farklı sanayi sayabiliriz, kimyasal, çimento, cam sanayii olsun ya da buna benzer diğer büyük ve orta çaplı diyebileceğimiz yine gazla çalışan ve büyük oranda gazla muhtaç olan birçok sektörde ve firmada bu sorun yaşandı. Evlerde de aynı şekilde kilovatsaat başına 5 sent ya da 6 sentten ziyade artık 20 sentlere kadar çıkan bir rakam görmekteyiz. Dolayısıyla hiçbir firmanın bu tarz bir gaz fiyatıyla rekabet edebilir bir ürün yaratması, üretmesi mümkün değil. Ya da insanların evlerinde kendini ısıtabilmesi için bu parayı ödemesi mümkün değil. O yüzden de bu fantezi diyebileceğimiz fiyatlarda seyreden enerjinin de ekonomiyi kalkındırmasını beklemek çok mümkün gözüküyor. Tabii ki bunun çok acı sonuçları olacak. Belki de şirketler kapanacak, yurtdışına göç olacak ve işsizlik artışa geçecek.

Enerji fiyatlarının makul seviyede kalması için mutlaka adım atılmalı ve enerji güvenliği de sağlanmalı. Hem Avrupa hem ulusal seviyede hem de tabii ki gaz tedarik zincirinin en başından başlayarak ve en sonuna gidene kadar yani nihai tüketiciye ulaşana kadar bu sürecin kontrol altına alınması şart. Şirketlerin ve tabii ki özellikle de ikamet edilen yerlerin, yani evlerin gaz fiyatlarıyla ilgili olarak yapılacak ani ve acil müdahalelere ihtiyacı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bu sosyal anlamda da çok hassas bir konu, özellikle hem Almanya hem de Kuzey Avrupa için de bu çok geçerli bir şey. Almanya'daki ekonomiye baktığımız zaman, çok uzun süredir zaten hepimizin bildiği üzere satın alma ve ucuz Rus gazını satın almaya dayalı bir ekonomik modele sahip olduğunu biliyoruz. Şu anda gaz fiyatlarında yaşanan gelişmelere baktığımızda; özellikle Almanya'daki şirketlerin ve evlerin bu enerji krizinden sağlıklı bir şekilde çıkması çok mümkün

gözüküyor. Bu nedenle ulusal çapta öncelikle bazı tedbirlerin alınması şart. Bunlar en nihayetinde son kullanıcıyı etkileyen faktörler ama bence en önemli şeylerden bir tanesi de özellikle de tedarik zincirinin en başında yapılması gereken uygulamalar.

"GAZ BORSASI İLE SORUN ÇÖZÜLEBİLİR"

LNG ve diğer gaz kaynaklarıyla şu anda şirketlerin inanılmaz fiyatlarda inanılmaz kârlar elde ettiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla da bu dağılımın iyi bir şekilde yapılmasını, işin kaynağında çözülmesini sağlamak zorundayız. Bence bu, mutlaka ama mutlaka üzerinde düşünülmesi gereken bir konu ama iki tane koşul var bunun için. Her şeyden önce özellikle de bütün ticari gazla ilgili fiyatları ve bütün bu tedarik zincirini öyle bir düzenlemek gerekiyor ki pazar kendi kendine bu tarz eksiklikleri ve sorunları giderebilsin. Aksi takdirde kendimizi çok ciddi anlamda gaz sıkıntısının yaşandığı model içerisinde bulabiliriz ki emin olun hiç kimse bunu istemez. Buna ek olarak yine üye devletler için bir gaz borsası gibi bir çözüm de düşünülebilir. Bu sebeplerden dolayı mümkün olduğunca faydalı görünen bu yöntemin Avrupa Birliği içerisinde bir itiraz göreceğini düşünmüyorum. Böylece Almanya ve Avrupa Birliği en azından öngörülebilir gaz kıtlığı sorununu bir nebze kadar da olsa giderebilir, küresel LNG pazarı da bu anlamda çok daha fazla LNG'yi kullanılabilir hale getirebilir. Bizler bu senaryonun 2025-2026 yılları içerisinde gerçekleşebileceğini düşünüyoruz, eğer gecikecek olursa, bu çok da faydalı bir durum oluşturmaz. Dolayısıyla şu an bulunduğumuz durumdan, yani 500 bcm'den neredeyse 750 bcm'e kadar çıkması gibi bir durum söz konusu ki, bu da mevcut şu andaki darboğazı gidermeye yeterli olabilir.

Şimdi biraz da geleceğe bakalım. Avrupa'nın ve Almanya'nın ana gaz tüketicilerinden olduğunu biliyoruz. Ukrayna'da savaş patlamadan önce Almanya yaklaşık olarak 90-95 bcm çapında bir gaz tüketimi yapmaktaydı ki bunun büyük bir kısmı Rusya'dan gelmekteydi. Avrupa Birliği içerisindeki gaz tüketimine baktığımızda da yaklaşık olarak yıl başına 400 bcm olduğunu biliyoruz, ki bunun da yaklaşık olarak 170 bcm'i Rusya'dan gelmekte. Bu rakamlar bize şunu çok net bir şekilde gösteriyor ki gaz fiyatlarındaki bu dalgalanmadan da anlayacağımız üzere, Rus gazının hem Almanya hem de Avrupa Birliği için yerine koyulması çok zor bir miktar olduğunu görüyoruz. İşte bu nedenle normal ticaret şartlarına dönmek zorundayız. Fakat her hâlükârda tabii için bir politik boyutu var. Dolayısıyla da bizim her geçen gün çok çok daha dikkatli olmamız, hazırlıklı olmamız ve Rusya gazının elimizde her zaman bulunamayacağını farkında olmamız şart. Her ne kadar istemesem de düşünmemiz gereken iki tane temel çözüm var. Birincisi Rusya'ya ait olmayan boru hatlarından gazın gelmesi ya da LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) olarak gemilerle taşınması. Eğer ki Rus gazı orta vadede sıkıntı yaratacak olursa, boru hatları seçeneği Avrupa Birliği için oldukça başarılı olabilir ya da yönetilebilir opsiyon olarak değerlendirilebilir. Kuzey tarafını düşündüğümüz zaman sadece Norveç için içine dahil olabilmekte. Çünkü gaz zaten oradan tam kapasiteyle gönderilmekte. Bu yüzden Avrupa'ya ek gaz getirmek adına Norveç muhtemelen yeni boru hatlarına da çok fazla yatırım yapmayacak gibi gözüküyor.

"TÜRKİYE VAZGEÇİLMEZ BİR ROL OYNAMAKTA"

Enerji politikalarına baktığımızda, bunların da hidrojene kaydığını görmekteyiz. Almanya ve Norveç hükümetleri hidrojenle alakalı bir mutabakat imzalamaya karar verdiler. Bu mutabakat, karbondioksitsiz hidrojeni taşımak için yapılan ilk anlaşma olacak. Yani mavi hidrojeni taşıyabilmek için Avrupa Birliği tarafından yapılan çok önemli bir anlaşma olacak. Şunu da hatırlatmakta fayda var, sonuçta yakın gelecekte bahsediyoruz. Yani yeşil hidrojenden şu an için bahsetmiyoruz. Fakat kuzeye baktığımızda, tabii orada da Rusya'nın birçok boru hattı var. Bunlardan bir tanesi bile hasar görmeden kalsa ki biliyorsunuz üç tane boru hattında sabotaj yaşandı. Ancak North Stream sahipleri artık bu konuda karar verme yetkisine sahip değiller. Çünkü Kuzey Akımı 2 Konsorsiyumu da şu anda yine borcunu ödeyememezlik durumunda. İhtiyaç mutlaka taahhüt de gerektirir. Bu yüzden de her iki tarafı da tatmin edecek bir çözüme ihtiyacımız var. Cezayir'den ya da Kuzey Afrika'dan gelebilecek akımlar da maalesef Avrupa Birliği için yeterli olmayacaktır. Bu bölgeden gelecek olan LNG'lerle taşınabilecek olan bir akım olabilir tabii ki ama en büyük katkı, bu bahsetmiş olduğumuz kuzeydeki boru hatlarından gelmekte. Cezayir'de demografik süreçlerle birlikte enerji tüketiminin de arttığını biliyoruz. Çok ciddi anlamda kendi ülkesi için bir gaz ihtiyacı doğmakta ve iklim koruma hedefleri doğrultusunda da önümüzde kısıtlamalar söz konusu.

Bunun haricinde gazı ek olarak Avrupa'ya nereden getirebiliriz diye düşüneneceksiniz, o da Güney Gaz Koridorundan gerçekleşebilir. Türkiye hiç şüphe yok ki zaten özellikle de Avrupa gaz

Avrupa'da birçok firmanın ani fiyat artışlarıyla karşı karşıya kaldığını dile getiren Schröder "Enerji fiyatlarının makul seviyede kalması için enerji tedarik güvenliğinin sağlanması şart" dedi. Schröder, fiyat artışlarının yaşandığı bu dönemde doğal gaz şirketlerinin büyük karlar elde ettiğine dikkati çekti.

tedarikinin çeşitlendirilmesi noktasında vazgeçilmez bir rol oynamakta. Doğal gazın Avrupa'ya Azerbaycan üzerinden Transadriyatik boru hattı ile taşınması noktasında 2020'den bu yana önemli bir çalışma var. Bu anlamda Azerbaycan'dan gelen boru hattı kapasitesinin artırılması, Türkiye'nin bir enerji merkezi olarak rolünü güçlendirmesi noktasında da çok önemli olacaktır. Çünkü uzmanlara göre, Güney Gaz Koridorunun yaklaşık 31 bcm'e kadar orta ve uzun vadede kapasitesini arttırabileceği noktasında bir mutabakat var. Ama tabii ki bu yatırım elbette ki Romanya da dahil olmak üzere bütün ilgili ülkelerin isteği ve çabalarıyla gerçekleşecektir. Tabii ki bu durum Avrupa Birliği'nin iklim korumaya ilgili kararları doğrultusunda bu projeye ne kadar bir finansman sağlayabileceğine bağlı bir durum. Elbette, politika yapıcılarının bu konuda kararı da önemli.

Mevcut savaş, şu anda Karadeniz'i gerilimlerin olduğu bir bölgeye dönüştürdü. Dolayısıyla yatırımların seferber edilmesi de maalesef çok zorlaştı, özellikle de kısa vadede. Fakat bütün bunlara rağmen bu bölgede gazla ilgili çok ciddi bir potansiyel olduğunu hâlâ biliyoruz. Örneğin Doğu Akdeniz'e baktığımızda ki burada Mısır'ı, İsrail'i ve elbette ki Kıbrıs'ı da düşünüyorum. Türkmenistan da aynı şekilde. İran gibi ülkelerin de aslında bu konuya dahil olması gerekmektedir. Ancak İran'ın politik durumlardan dolayı bu oluşuma katılmasının oldukça zor olduğunu söyleyebiliriz. Diğer taraftan özellikle de Hazar Denizi'nden gelecek olan gaz boru hattının geçeceği bütün ülkelerde ortak fikir birliğinin sağlanması ve bir isteğin ortaya koyulması çok büyük bir önem arz etmekte.

"AMERİKA'NIN ÇOK NET BİR REKABET AVANTAJI OLACAK"

Gaz üreten ülkelere baktığımız zaman, Güney Akım Koridoru'nda mutlaka ama mutlaka uzun vadede bir çözümün ortaya koyulması ve büyük yatırım projelerinin hayata geçirilmesi şart. Her hâlükârda doğal gazın bir iklim politikasında çıkmaz yaratacak bir olgu olmasına gerek yok. Özellikle de mavi hidrojenin ön plana çıktığını ve enerji geçişinde bize büyük bir avantaj sağlayacağını söyleyebiliriz. Güney gaz boru hatları aynı zamanda bu tarz bir altyapıyı hayata geçirmek anlamında büyük bir finansmanı bölgeye çekecektir.

Ancak bütün bunlara rağmen arka plana baktığımızda, Avrupa Birliği üye devletlerinin, özellikle de Almanya'nın büyük LNG ithalatlarına bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Rusya gazına alternatif oluşturması düşük bir ihtimal olsa

da kısa süreli olarak ülkelerin bu tarz çözümlere başvurması şart. Ancak LNG şu anda çok kolay bir alternatif olarak gözüküyor. Avrupa Birliği üye devletleri savaşın başladığı günden itibaren LNG'nin ve ithalat altyapısının geliştirilmesi noktasında çok sayıda faaliyette bulundular. Hollanda'nın yanı sıra Almanya Hükümeti de 5 adet gazlaştırma tesisi rekor denilebilecek bir süre içerisinde devreye olarak gazlaştırma kapasitesini yılda 30 bcm'e kadar çıkardı. Almanya ilk iki FSRU tesisinde tekrar gazlaştırma kapasitesini önemli oranda arttırmış oldu. 2023'e girdiğimiz bu dönemde iki tesisi hayata geçiren Almanya'nın üç tesisi de 2023'ün ilk yarısında hayata geçirileceğini söyleyebiliriz. Umarım bu çözümler işe yarar. Amerika Birleşik Devletleri özelinde konuşuyorum ama bu Kanada için de bu elbette mümkün. Diğer ülkelerle karşılaştırma yapılacak olursa, ABD'nin gaz üretim maliyetleri daha düşük. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda küresel piyasalar nezdinde ABD'nin çok net bir rekabet avantajı olacağını söylemek hiç de yanlış olmaz. Birçok alanda ve bu konuda avantajlı olmasının yanı sıra özellikle sanayisi söz konusu olduğunda ABD gerçekten eşsiz bir rekabet gücüne sahip olabilir. Dolayısıyla küresel politikanın ve ekonominin rolünün güçlendirilmesi bu anlamda şart. Diğer LNG üreten ülkelere bakacak olursak, onlar da elbette bu gelişmelerden istifade edecek. Neden? Çünkü Avrupa'yı tümüyle düşünenecek olursak, önümüzdeki dönemde de Avrupa'nın doğal gaz ihtiyacı duyacağını söylemek yanlış olmaz. Batı Afrika ülkeleri ve hatta Akdeniz Havzasını düşünenecek olursak Mısır dahil olmak üzere bu bölgedeki ülkeler Avrupa Birliği için ciddi bir tedarikçi ülke olma potansiyeline sahipler.

"İKLİM HEDEFLERİMİZ VAR"

Elbette ki bizim fosil yakıtlarla ilgili bir kısıtımız yok. Hâlâ bol bol kömür var, fosil yakıt var ama diğer kaynaklara da ihtiyacımız var. Avrupa Birliği üye devletleri özelinde biz şunu garanti etmek istiyoruz, öncelikle iklimi korumak, iklim korumaya ilgili hedefleri gerçekleştirmek. Biz karbondioksit üreticisi olmamanın peşindeyiz. Avrupa Birliği'nde ve bütün sanayi ülkelerinin bu anlamda bir vitrin teşkil etmesi lazım, bir örnek olması lazım. Çünkü asıl tarihi yükü emisyon söz konusu olduğunda üye devletler taşıyor. Bu nasıl başarılabilir? Elbette başarılması mümkün. Bu sanayisizleştirmeye değil dekarbonizasyon ile yapılabilir. Bu yanlış anlaşılmasın. Bunun için ekonominin ve ekolojinin yeniden çerçevelendirilmesi gerekiyor. O nedenle

bunu acilen yapmak zorunda değiliz ama uzun vadede hedefler ve stratejiler oluşturabilirsek, tahmin edilebilir bir düzeyi yakalayabilirsek, o zaman buna çok az ihtiyacımız olacak. Bu nasıl mümkün olabilir? Öncelikle açık bir yaklaşım izlememiz lazım, teknolojiye karşı açık olmamız lazım. Çünkü günümüzde hiçbirimiz düşük karbon teknolojisinin rekabetçi olacağına hayır diyemez. Tabii ki bizim iklim hedeflerimiz var. İhtiyaç aynı zamanda şu da olmalı: Karbondioksiti moleküllerinden arındırmak. Sadece elektrik olarak düşünmeyin, bu yeşil hidrojen olur, mavi hidrojen olur.

Özellikle Almanya özelinde konuşuyorum, bizim artık çok hızlı bir şekilde ve mümkün olan en ucuz haliyle bu hedefe ulaşmamız lazım. Elbette biz karbonsuzlaştırma teknolojilerini birçok sanayi sürecinde gerçekleştirebiliriz. Sanayi süreçlerinin birçoğunda bu mümkün. Doğal gaz şu an için bazı piyasaların hızlanmasında büyük bir potansiyele sahip. Hidrojen de elbette mevcuttaki gaz şebekesi yapısını kullanarak kendini var edebiliyor. Bu nedenle karbonsuzlaştırma bizim daha çok özen göstermemiz gereken bir başlık olacak. Karbondioksit, çok ciddi bir ekonomik faktör, enerji tedarikinde bunu yadsıyamayız. Bu elbette ki bir gerçek ama problemimiz sadece bir kısmını oluşturuyor. Çözümün diğer ayaklarını da düşünmek zorundayız, sadece karbondioksit üretenler, yani örneğin mavi hidrojen üretiminde karbondioksit emisyonu yaratanlar söz konusu olduğunda, orada da elbette yeşil hidrojen üretilme koşullarının şu an için daha fazla iyileştirildiğini yine Almanya özelinde söyleyebilirim. Yeşil metan, Avrupa'da karbondioksit transfer edilerek büyük ölçekte makul fiyatlarla üretilebilir. Bu, ısıtma piyasasında bizim için ve özellikle Kuzey Avrupa için yeni bir karbonsuzlaştırma yolu da açabilir.

Bence şu net artık, teknolojik imkanlarımızın daha sonuna ulaşmış değiliz. Teknolojinin potansiyeli hala çok yüksek. İklimin korunmasında henüz teknolojiyi yüzde 100 kapasiteyle kullanabilmiş değiliz. O nedenle yeni fırsatlar var hâlâ önümüzde. Bu Türkiye enerji şebekesi olarak düşünüldüğünde gerçekten çok önemli. Çünkü neticede Almanya'nın ciddi miktarda enerjiyi gelecekte de ithal etmeye devam etmesi lazım. Bu elbette karbondioksit molekülünü de içeriyor. Neden Türkiye'den olmasın?

"TÜRKİYE DOĞRU BİR YOLDA İLERLİYOR"

Barış, ekonomik iş birliği ve güvenlik, her zaman insanoğlu için bir güvencedir. güven söz konusu olduğunda ekonomik bazı diğer imkanları da beraberinde getirir. Elbette Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumlara saygı duyulmalıdır ve onların çalışmalarını asla göz ardı edilmemelidir. Şüphesiz ki güven şu an içinde bulunduğumuz dünya ortamında sahip olmadığımız bir şey, hâlâ güven eksikliği var. Birlikte hareket edebilirsek, halihazırda var olmayan ve eksik olan güveni neden inşa etmeyelim? Türkiye bu anlamda gerçekten iyi bir yolda ilerliyor. Rusya ve Ukrayna arasındaki müzakerelerde Türkiye şu ana kadar iyi bir örnek teşkil etti. Güven ortamının oluşmasında da Türkiye önemli bir katkı veriyor. Elbette önümüzde hâlâ zorluklar var ama neden hep birlikte bunları aşmalıyız?

'Tek vücut olabilirsek sorunların çözümüne çok büyük katkılar sağlarız'

Moderatörlüğünü Enerji Şirketler Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Sertaç Komsuoğlu'nun yaptığı, Aytemiz sponsorluğunda gerçekleşen 'Türkiye Akaryakıt Piyasası' oturumunda; TOBB Petrol Meclisi Başkanı Ahmet Erdem, TABGİS Başkanı Murat Bilgin, PÜİS Başkanı İmran Okumuş, ADER Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nergiz Kadooğlu Çifçi ve PETDER Yönetim Kurulu Üyesi Tümkân Işıltan konuşmacı olarak yer aldı.

TOBB Petrol Meclisi Başkanı Ahmet Erdem

'Serbest piyasa hataya müsaade etmez'

Bizim Petrol ve Petrol Ürünleri Sektör Meclisimiz tabii çok kapsayıcı bir meclis. Bütün meclislerde olduğu gibi belki biraz daha farklı çünkü değer zincirinin bütün oyuncularını orada rafineri, dağıtım şirketi, akaryakıt dağıtım şirketleri bunun yanında ciddi ekosistem söz konusu günde 3,5 milyon sayıda araç bu istasyonlara giriyor. Dağıtım şirketlerinin ürünlerini bayilerimizin elinden alıyor, rafinerilerimizden çıkan buralar sadece bir ikmal noktası değil hayatın içerisinde rol oynayan önemli noktalar. 3 milyon araç diyorsak 5-6 milyon kişiden bahsediyoruz, nüfusun yüzde 10'unu her gün ağırlıyoruz. Ciddi bir sorumluluk. Bunun yanında sadece akaryakıt istasyonları değil altyapı projeleri, inşaat işleri ve bunların hepsi ikmal maden tarafında hem yurtiçi hem de yurt dışı ihracat mevcut. Böyle bir sektörün meclisinde bulunmaktan, başkanlık yapmaktan büyük şeref duyuyorum.

SERBEST PİYASA KENDİ HALİNE BIRAKILDIĞINDA DENGESİNİ BULACAK BİR NOKTAYA GİDECEKTİR

Serbest piyasa kendi haline bırakıldığında dengesini bulacak bir noktaya gidecektir. Şu anki şartlar

içerisinde tabii bunun dikkate alınması gereken sebepler var ama rekabet edecek alanı açmamız daha iyi olur diye düşünüyorum. Fiyat izleme metodolojisi konusunda 'regüle sektör olalım, yüzde olsun, karar verelim'den öte bunun çalışmadığını çok iyi biliyoruz çalışır şekilde getirilmesi ve bunun içinde sektörün döviz kuru, enflasyona bağlı giderleri, petrol ve petrol ürünlerine bağlı giderlerin böyle bir sisteme biraz daha faydası olabilir. İzleyeceksek biraz daha kâr marjı kaç kuruş oldu değil bu sektörün kullandığı, sermaye yaptığı yatırım üzerinden geri dönüşü nedir bu bakış açısının faydalı olacağını düşünüyorum. Sektör algısı maalesef üzerimize yapıldı. Şirketler tarafında amaçları bunu daha da artırmak gibi görünürken çok uzun süredir isimimiz kaçak ve kayıtsızlıkla beraber anılıyor. Bunu da elbirliği ile çalışarak ortadan kaldıracımıza inanıyorum. Bu düzenlemelerle ilgili sorunların çözümüne bakarsak burada tabii şöyle bir nokta var belki teşvik sistemi örnek olabilir ama kayba sebebiyet veren kaçak kayıtsız vs. gibi sorunların çözümünün sadece bu sektör

Müşterinin istasyon vakti arttıkça bir ilave gelir yaratmak söz konusu olacak

üzerinden olmayacağını da dikkate almakta fayda olabilir, neticede faturadan bahsediliyor. Dış satışlarla ilgili birçok kısıtlama gibi yeni şeyler geliyor ama bu faturaların da kullanıldığı yerleri de biraz incelemek ve denetlemekte bu tür kötü şeylere olan talebi minimize etmekte fayda olduğunu düşünüyorum.

ELEKTRİKLİ ARAÇLAR KONUSUNDA SEKTÖR BİR AZ KENARDA KALDI

Gelir artırıcı hareket sebebiyle rekabet içerisindeyiz o konuda yardımcı olacağız. Gelecekte bizi güzel şeyler bekliyor. LPG geldiğinde akaryakıt sektöründen epey bir şey aldı, yüzde 85 akaryakıt istasyonlarında otogaz olarak satılıyor. Elektrikli araçlar ve yeni enerjilerle yürüyecek olan taşıtlar dünyanın geleceği, bunun dönüşü yok yolculuk başlamış ve devam ediyor. Bizim Türkiye'deki akaryakıt dağıtım ailesi olarak bunların kesinlikle olması yönünde biraz çalışmamız lazım. Bu elektrikli araçlar konusunda sektör biraz kenarda kaldı ama bu düzenlemeleri olan katkılar açısından ve altyapının kurulması açısından çok büyük yatırım yapılmasının hazırlığı aşamasındayız

deniyor ama en azından bu sektörün burada hem işinin bir parçası hem de en güzel altyapı tutan bir sektör olarak bunun içinde olması gerektiğini düşünüyorum.

Müşterinin istasyon vakti arttıkça, bir ilave gelir yaratmak söz konusu olacak. Sadece elektrik değil hidrojen de yavaş yavaş geliyor. Kısa vadede elektrikli araçlarda geçerli olacak ondan sonra belki hidrojen geçerli olacak ama dediğim gibi sektör olarak bunlara hazırlıklı olmamız gerekiyor. Maliyetleri düşürmek açısından çok imkân var. İstasyonda elektrik üretebilmek maliyete olumlu etkileri olan güzel projelendirilebilecek işlerden biri. Bu anlamda sektörde güzel gelişmeler görüyoruz.

Neticede geleceği ihmal ediyormuşuz veya geride kalyormuşuz gibi intiba var onu da kapatmamız lazım.

GELECEĞE GİDEN YOL %100 YENİLENEBİLİR ENERJİDEN GEÇER

*Bizim yolumuz daha yaşanabilir,
daha sürdürülebilir bir dünyaya çıkıyor.*

*Biz bu yolda gelecek nesillerle aramızda
bir köprü kurmak için tüm gücümüzle çalışıyoruz.
Zorlu Enerji Sürdürülebilirlik Stratejimiz doğrultusunda her faaliyetimizde
Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na hizmet etmeye
ve Paris Anlaşması kapsamında ülkemizin düşük karbonlu gelecek hedeflerine
ulaşması için tüm enerjimizle çalışmaya devam ediyoruz.*

%100 yenilenebilir enerjimizle sürdürülebilir bir geleceğe adım adım ilerliyoruz.

ADER Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nergiz Kadooğlu Çifçi

'Türk rafinelerine ve bölgesel arzlara ciddi yığılma bekliyoruz'

Avrupa'da enerjinin önemli ölçüde tek kaynağa bağlı olmasının sıkıntılarını, Avrupa ciddi anlamda yaşadı. Bir yandan enerji güvenliği sorununu yaşarken kömüre sarılmaya başladı. Bununla beraber aslında hedef yenilenebilir enerjiye ağırlık vermeyen oyun başka bir noktaya gitti. Diğer yandan Çin'in geçen ay açıkladığı durum oldu. Büyük strateji değişikliğiyle ekonomik büyüme yerine önceliğini gıda, dijital ve enerji güvenliği üzerine yoğunlaştırdı ve bence orta vadede fiyatlar üzerinde ciddi bir etki yaratacak. Arz güvenliği demişken Aralık ayında da Avrupa üzerinden Rus petrolüne büyük ambargo bekleniyor ve bu sıkılaşıma sigorta taşıma ve finansman anlamında ciddi problemler doğuracak, bölgesel arzlara sebep olacak gibi görünüyor. Tabii burada Rusların ürünlerinin ne kadarını kendilerinin teslim edebildiği konusu fiyat artışı yaratacağı gibi Türkiye genelinde de düşündüğümüzde öncelikle Türk rafinelerine ve bölgesel arzlara ciddi yığılma bekliyoruz. Aslında 2023'ün en önemli gündemi arz güvenliği olacak diye düşünüyorum. Çünkü arz güvenliğini sağlamamız birebir ikmal noktalarımızın doğru hareket ettirmek olacaktır. Finansmana erişim zorluğu hızla artan akaryakıt maliyetleri, genel girdi maliyetleri artışı sektörün işletme sermayesi ihtiyacını artırmaya başladı. Bununla beraber bankalara fonlara adım atarken ne yazık ki finansmana erişim problemini yaşamaya başladık. Bu da şirketlerimizin aslında operasyonel yüklerini artırıp bununla beraber daha fazla bayilerimizi döndürebilmemiz için bizi risk yönetmeye yönlendirdi. Burada da yeni dönemde tekrardan finansmana erişim ve işletme sermayesi konularına ağırlık vermeyiz gerektiğini düşünüyorum. Tabii sektörde güzel gelişmeler de yaşadık, kayıt dışının önlenmesi için büyük gayretlerle çalışıyoruz. Önemli mevzuat denetimleri gerçekleşiyor bayi denetim sistemi, yazar kasa değişimi gibi ancak bu düzenleme yükünün sektör paydaşları üzerinde tekrardan ciddi maliyet etkeni yarattığını gördük. Örneğin dağıtıcı tarafından kamera kurulum maliyeti, sahada tekrardan kontrollerin artıyor olması, aylık fee'lerin 3 katına çıktığını gözlemledik. Bununla yeni nesil ödeme kaydedici cihazlarla ilgili hala çalışmaktayız ancak burada da mevzuatın uygulanması kayıt dışını önleyeceği için herkes hevesli ama tedarik ve maliyet problemi ne yazık ki sahaya indiremediğimizi gözlemliyoruz. Gelişim alanımız olarak gördüğümüz örtülü ve adil olmayan yaptırımlardan örneğin yazarkasa ve otomasyon sistemine müdahale eden bayi dağıtıcısına adil olmayan maliyetler yüklediğini görüyoruz. Gerekçeli olmadan bunlar bize geri dönmeye başlıyor bunun tekrar değerlendirilip yeni gündem oluşturulmasını bekliyoruz. ADER olarak her zaman bahsettiğimiz biyodizel maliyeti teminat mektubundaki

ulusal marker konusunda üst tabanın olması gibi konular da sektörümüzün problemleri ama ben bu yıl en büyük problemi ikmal sorunu arz güvenliği ve bununla beraber ne yazık ki finansman erişim ve işletme sermayesi zorluğu olarak adlandırıyorum.

Dünyada değişim yaşanıyor. 2019 yılında satılan araçların yüzde 2'si elektrikli araçken önümüzdeki yıllarda beklenti yüzde 15'lere ulaşması beklentisi içinde. TOGG'un da devreye girmesiyle Türkiye'de bu oranların artacağını tahmin ediyoruz. EPDK'dan lisansı çıkan şirket sayısı 63'ü buldu son dönemlerde Norveç'te yapılan düzenlemelerden sonra bu yıl satılan araçların yüzde 90'ının elektrikli ya da hibrit olduğunu gözlemliyoruz. Araç sahipleri araçlarını şarj etmek için akaryakıt istasyonlarını tercih etmediğini görüyoruz. Bu da yakıt cinsiyle beraber ikmal noktası da değişmeye başladığının göstergesi. Akaryakıt istasyonları 'yakıt al çık' şeklinde tasarlandığı için farklı ilerliyor. Burada elektrikli araçların farkı ise zaman. Kaliforniya'da yapılan çalışma bu dönüşümden sonra yüzde 20-85 arası akaryakıt istasyonunun 15 yıl içinde verimsiz hale geleceği konusunu gündeme getiriyor. Buradan Türkiye'ye dönüp baktığımızda son 100 yılda akaryakıt için kurduğumuz milyarlarca dolar yatırdığımız altyapılar büyük bir dönüşüm içinde bu yıl 1,5 milyon TL konsolide büyüklüğüne ulaşması beklenen 150 binden fazla çalışana istihdam sağlayan sektör için büyük bir tehlikeden bahsediyoruz. Biz burada bu işi kenara bırakmışız gibi görünüyor. Çok fazla gündelik problemlerde kaybolup önümüzü görmeyoruz. Yani aslında bu verilen teşviklerin daha fazla atıl maması için Norveç'teki konu gibi bir duruma gelmemek için daha fazla istasyon üzerinde bu teşvikleri değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Çok ciddi bir altyapıdan bahsediyoruz, biz bunları neden kendi istasyonlarımız üzerinden değerlendirmiyoruz. Merkezdeki istasyonu yıkıp inşaat dikebilir ama yol boyundaki istasyonun böyle bir şansı yok, bizler burada sektörü ayakta tutmak istiyorsak bu konuya ağırlık vermeyiz gerektiğini düşünüyorum. Eskiden istasyonlar halk dilinde benzinlik olarak adlandırılırken son dönemde değişmeye başladı. Bunun da en önemli sebebine baktığımızda tüketici alışkanlıklarının farklılaşması, bununla beraber dünya ve sektörün değişimi, dönüşümü. Dağıtım şirketlerinin de oluşturmaya, geliştirmeye başladığı yeni konseptler var. Türkiye'nin de sektörün bu değişimi önemsediyiğini gösteriyor ama yeterli değil. İsteddiğimiz hızda ilerliyor mu ne yazık ki ilerlemiyor. Tercih çekim gücü noktaları, istasyonlarımızla bu lokasyonlarda bulunmamız gerektiğini düşünüyorum.

PETDER Yönetim Kurulu Üyesi Tümkân Işıltan

'Maliyetlerimiz enflasyonist ortamda artık çift hanede'

Akaryakıt dağıtım sektörümüz, bayilerimiz, dağıtım şirketi, depolama tesislerimiz hakikaten ülkemizin en stratejik sektörlerinden bir tanesi. Hepimiz aynı ortadayız aynı şeylerden etkileniyoruz. Belki bu da farkına varılmayan şey dağıtım şirketlerinin bu durumdan etkilenmediği ya da daha az etkilendiği gibi bir durum var ama bu böyle değil. Son zamanlara baktığımızda dağıtım şirketlerimizin bayilerimizdeki sorunlarla beraber, dağıtım şirketlerimizin de ciddi sıkıntılar yaşadığını ben biliyorum ve duyuyorum. Maliyetlerimiz enflasyonist ortamda artık çift hanede belki ileride çift haneyi geçen rakamlarla artışlarda olacak. Bunun üzerine işletme sermayesinden uluslar stoğuna kadar diğer dağıtım şirketleri üzerinde olan maliyetler var, belki bu da dillendirilmiyor ama sadece dağıtım şirketlerinde kalan bazı maliyetlerimiz de var. Bunların üzerinden teker teker gitmek istemiyorum ama bir örnek vermek gerekirse biyoyakıtlar hem iklim dönüşümü hem de enerji dönüşümü için yapmamız lazım ama geldiğimiz noktada sağ olsun EPDK bununla ilgili düzenleme yaptı. Şu anki metodolojiyle bizim dağıtım şirketlerimiz olacak, karşılaştığımız hakiki masraflar çok farklı, makas çok açıldı. Burada metodoloji ile ilgili değişikliğe gitmek gerekli diye düşünüyorum. Ürün fiyatlarındaki artış, ulusal stok tutma yükümlülükleri burada ciddi sorunlar yaratıyor ve yine bunun üzerine ben eski finans kökenliyim bir de finansmana ulaşma ile ilgili sıkıntılar var. Artık krediyi kimin alabileceği kimin alamayacağı konusunda yeni düzenlemeler var. Sanırım 300 kadar bankamız onlara da devamlı bakıyor. Bu da sektörümüzde özellikle dağıtım şirketlerimizin üzerindeki sıkıntıları kat ve kat artırdığı aşikar dolayısıyla burada bir şeyi önemsiyoruz. Şimdi ortada bir pasta var iken bu pastanın dilimlenmesi üzerine bulunmaya çalışan çözümlerin doğru olma şansı yok. Mesele pastanın büyümesi entegre marjın büyümesiyle alakalı çünkü bu sektör bayileriyle, dağıtım şirketleriyle yaşayan ekosistemde birbirimize ihtiyacımız var. Ben ilk kurulla ilgili gelişmeler olduğunda o dönemi hatırlıyorum sonra COVID oldu. Çok güzel paslaşmalar oldu bir sorunumuz olduğu zaman önce bayi dağıtım şirketi bunu çözmeye, birbirine destek olmaya çalışıyor. Tabii geldiğimiz noktada ateş geldiği yeri yakıyor, tüketicimiz de haklı. Geldiğimiz noktada dünyadaki bütün zorluklar Türkiye'nin dinamiklerine baktığımız zaman bence bu sorunları aşmak için daha bütünsel bakış açısına ihtiyaç var o bakış açısında da hepimizin dertlerinin olduğunu, sıkıntısı olduğunu kabul etmemiz lazım. Fiyat hareketleri son dönemde kamuoyunda ham petrol burada şunu açıklamak lazım bir kere bu işin 5 tane parametresi var. Bitmiş ürün fiyatları, kur toptancı marjı, dağıtıcı bayi

marjı ve vergiler maalesef ham petrol eskiden iyi göstergeydi ama şu an bitmiş ürün fiyatı eskiden ham petrol ve bitmiş ürün fiyatında yüzde 95 korelasyon vardı fakat dünya öyle bir hale geldi ki ham petrol düşük, bitmiş ürün artabiliyor ya da tam tersi dolayısıyla bu fiyat etkenini değerlendirirken 5 etkene bakmak lazım ya da kur diğer değişiklikler etkiliyor.

ENERJİNİN DÖNÜŞÜMÜNDE ELEKTRİKLİ ARAÇLARIN OLACAĞI ÇOK AŞIKAR

Bugün performans gösteremezseniz geleceği şekillendirmek için ne finansal gücünüz olacak ne de planlarınızı hayata geçireceksiniz bu da onlardan bir tanesi. Türkiye'de istasyonlarımız ve sektörümüzün geldiği noktalarda hizmet kalitesi, tesis kalitesi üst noktalara gitmeye başladı. Ben 4 sene İspanya'da kaldım, oradaki istasyonları da çok iyi biliyorum ve oradaki arkadaşlara burayı gösterdiğimde büyük takdir içinde bakıyorlar. Bunu genele yaymaya devam etmemiz lazım, burada en büyük korkum yaşadığımız zorluklar. Umarım ki yaşadığımız finansal zorluklar buna bir engel olmaz. Bu alanlarda ödün vermeden devam etmemiz gerektiğini ve bunun bütün istasyon ağında Türkiye'nin dört bir yanında yaymamız gerektiğine inanıyorum. Herkes 2053'ten bahsediyor. 2050'leri konuşurken uzakta gibi konuşuyoruz ama asıl çocuklarımız için ortada bir tarih var. Enerji dönüşümünü biz nasıl yapacağız? Akaryakıt sektörünü nasıl yapacağız? Bu önemli bulduğum konulardan bir tanesi, zaten buna başladık. Enerjinin dönüşümünde elektrikli araçların olacağı çok aşikar. Burada tartışabileceğimiz şey ne kadar hızlı olacağı, ne zaman ve nerede gerçekleşeceği şeklindedir. Burada benim teorim şöyle; tüketicimizin bir akaryakıt deneyimi var, dolayısıyla tüketiciye yeni deneyim yaşattığımızda ona benzer hale sokmak zorundasınız. Kişi gelip 5-7 dk'da doldurup marketten alışveriş yapıp çıkıyorsa yine bunun beklentisi içinde olacak, 'ben 30 dk burada bekleyeyim' diye düşünen kesim olabilir de olmaya bilir de, burada da yeni teknolojinin ultra şarj özelliğinin devreye gireceğini düşünüyorum. Bunun için altyapı da önemli. Elektrikleşme çok önemli ama elektrikleşme ile beraber kaynağının nereden geldiği de önemli. Doğal gaz kullanarak elektrik üretmeye devam ettiğimiz müddetçe elektrikleşmenin anlamı çok fazla kalmıyor. Burada da Türkiye'mizde gördüğümüz yenilenebilir enerjinin çok daha hızlı bir biçimde ülkemizde artması lazım. Bugün ülkemizde 2053'te net 0 hedefi varsa benim yaptığım hesaplara göre yılda 1 GW daha fazla yatırıma ihtiyacımız var ve bu yatırımın da finansmanı çok önemli ve bu finansman sadece Türkiye'mizde olacak finansman değil uluslararası yeşil finansmana erişim çok önemli.

PÜİS Başkanı
İmran Okumuş

'Entegre kâr marjının bir an önce düzeltilmesini istiyorum'

Finansman sorunumuz var, nakliye ücretlerini yıllardır konuşuyoruz ve çözüm bulamadık bir de teminat mektubu konumuz var. Yine yazarkasa gündemde, belirsizlik devam ediyor. Orada yine süre uzatım konusunda talepler var. Uzatılmalı mı? Uzatılmamalı mı? Kayıt dışını önlemek için yapılan bir program var. Düzenlenmiş mi? Plakaların elle girilmesi konusu var ve bu sektör için çok önemli. Orada birinin suçuyla kanunda belirlendiği şekilde uygulanmadığı için rahatsız eğer uygulanırsa bugün Türkiye'deki akaryakıt istasyonlarının yüzde 90'ı kapanır. Bunun kaldırılması konusunda çalışmalarımız var, toptan satış dediğimiz gündemde konuşulan konu var ve kayıt dışı hala devam ediyor. Ülkemizin bazı bölgelerinde hala atık yağlardan dizel motorin elde edildiğine şahit oluyoruz. Çevreyi kirletmekten çevresel dönüşümden bahsediyoruz ama bu uygulamalar devam ediyor. Buhar geri dönüşümüyle ilgili süre uzatma talebimiz uçtan uca takip sistemini konuşuyoruz hala adım atılmadı. Maliyetler çok arttı, asgari ücret de artacak enerji ciddi bir artışta. En son Sayın Bakanın da katılımıyla geçen hafta yaptığımız görüşmede brütte 10 bin lira gibi rakam konuşuluyor, önümüzdeki hafta netleşecek diye düşünüyorum bunlar ciddi maliyetler. Bizim tek rahatsızlığımız yok sayılmak hep yok sayılıyorz maalesef belirsizlik var. Türkiye LPG derneğinin 50'nci yılında otogaz bayilerine ödül vermesi ricam olmuştu. Bu konuşmayı 4 yıldır sürdürüyoruz. 4 yıl önce yapılan Odalar Birliğindeki toplantıda EPDK temsilcisinin bunun olabileceğini sorumluların istasyona dağıtılacağı konusunda görüş beyan etmişti. EPDK bu konuya sıcak bakıyor Türkiye LPG Derneği de adım atarsa çok ciddi katkı sağlamış olur, bu önemli bir şey diye düşünüyorum. Diğer tarafta esas sektörü bekleyen sorunlara çözüm üretmek için hepimiz konuşuyoruz. Bizim önemli sorunumuz kar marjımız, entegre kar marjıyla bu sektörün yaşayamayacağını hepimiz söylüyoruz ama adım atmıyoruz. Bu konuda sektörün aynı dille kamuya gitmediğine şahit oluyorum. Bu konuda sektörün tüm paydaşları, dağıtıcıları, bayileri, kamuyla çok yakın istişarelerde bulunmadığını görüyorum. Yani biz bu sorunu çözebiliriz, şu andaki kar marjıyla, kuruluşlarla bu sektörün yaşayamayacağı bilinen bir şey, zaman zaman ben dile getirdim zaman zaman verilen cevapları izledim. Eğer sektör bu şekilde devam ederse yok olacağız, 13 bin 500'lerden 12 bin 22'lere düştük. Benim Genel Başkanına ve şahsıma ağza alınmayacak küfürler, hakaretler, ölüm tehditleri var. PÜİS bizi kapatıyor, 'camılarını kuralım diz çöktürelim' bunlar medyada olduğu için rahatlıkla söylüyorum ama asla geri adım atmayacağız, bu konuda mücadelemizi devam ettireceğiz. 'Petrol

Ürünleri İşverenler Sendikası' akaryakıt pazarlayanlara para kazandırma amacıyla kuruldu, tek amacımız bu. Bize gelen şikayetler; kayıt dışı. Hepimizin şahit olduğu yazarkasa otomasyonunu devre dışı bırakanlar. Bu şikayetler doğrultusunda kamuya başvurduk, bir adım atıldı. 30 Nisan 2022'de kamuya girdi, çok insan da mağdur oldu. Kapanan istasyonlar için bilgi notu istiyoruz. 30 Nisan'dan önceki ticaretlerin haksız rekabete sebep olup olmadıklarını inceleyip aldığımız raporları paylaşıyoruz. Şu ana kadar 90 küsur rapor elimizde var. Bunlarda en önemli bilgiler; kayıt dışı gerekli belge olmadığına, sipariş mektubu olmadığına, düzenlenmediğine şahit olduk. Yapılan ticaretin; sahte ticaret, kayıt dışı ticaret olduğuna şahit olduk, en son edindiğimiz bilgiye göre 845 tane kayıt dışı çalışmış istasyon olduğunu söyleyebilirim. Bu düzenleme devam edecek ama esas sorun şu haksız rekabetin önlenmesi için sektörün tüm paydaşlarının risk alması gerektiğini düşünüyorum. Eğer biz birlikte sektörün var olması için dağıtıcı bayi ayrımı yapmadan, kâr marjını artırıcı bir çalışma yapmadığımız sürece bu toplantıları yine yapacağız ve bundan da sonuç elde etmeden ayrılacağız diye düşünüyorum. Diğer sorunları çözeriz yazar kasa ve toptan satış konusunda birlikte kamuya gideriz ama bizim sorunumuz entegre kâr marjı, bu marjlarla bu sektör yaşamaz. Ortada ciddi iflaslar var, bankalar kredi vermiyor, dağıtım şirketleri teminat istiyor diğer tarafta teminat mektubuna girmiyorum gerçek sorun entegre kâr marjı, bir an önce düzeltilmesini istiyorum.

BİRÇOK DAĞITIM ŞİRKETİNİN BAYİLERE ÇOK CİDDİ KATKISI VAR

Esas sorun şu kamu yaptırımlarından nefes alamıyoruz. Ama bir başka sorun da şu ki bunu ortak akılla çözebiliriz. Bayiler için ne yapılabilir değerlendirirsek birçok dağıtım şirketinin bayilere çok ciddi katkısı var bu hakkı sahibine teslim etmek lazım. Son dönemde marketlerde para kazandırmak için dağıtım şirketlerinin güzel uygulamaları var. Bizim kredi kartı komisyonları maliyetimiz var, birkaç dağıtım şirketinin kendi ödeme sistemlerini kurduğunu ve bu konuda çalışma yaptığını duydum. Eğer bu gerçek dağıtım şirketleri kendi ödeme sistemleriyle bayilere kendi post cihazlarını getirirlerse bayiler üzerindeki komisyonları da maliyetleri de alırlar diye düşünmüştüm, bizim ortaklarımızdan beklentimiz budur. Bu ciddi bir maliyet, komisyon biraz düştü ama burada ortak akılla birlikte dağıtım şirketleriyle çözüm bulabiliriz diye düşünüyorum.

TABGİS Başkanı
Murat Bilgin

'Biz dağıtım şirketleriyle beraber hareket ediyoruz'

Bizim yaşamsal sorunumuz bugünün problemi değil, geçmişten gelen ama bugünkü ekonomik koşullarda gittikçe ağırlaşan; karşılıklı. Bayilerin en büyük problemi bu, daha doğrusu fiyat metodolojisi ve serbest piyasanın olmaması bizim için en büyük problem. Çünkü bugün Avrupa Birliği ülkelerine göre bakarsak oyunun kuralı oynanırken değişti. İspanya ve Yunanistan çıkartıldı, Almanya ve İngiltere dahil edildi. Onlara göre bakarsak çok farklı yerde olmamız lazım ama bugünkü koşullarda enflasyonun yüzde 36'nın altında seyreden karlılıkla işi götürmeye çalışıyoruz. Sermayemiz kalmadı çünkü fiyat artışlarına yetişemiyoruz. Herkes şöyle diyebilir; stokta birtakım şeyler oluyor, müşterilerimiz de son derece duyarlı dolayısıyla istasyonlarımızda kuyruk oluşuyor. Mazotlarımız, benzinlerimiz o gece bitiyor. Ben ertesi gün tekrar mal almaya gidiyorum. Sermayemiz bitti, bu konuda çok mustaribiz. Ocak ayından beri belki 3 misli fiyatımız arttı, önümüzdeki sene hepimiz yine vergi usulünde kaçakçılığı önlemek amacıyla teminat mektubu verdik fakat bu sene vereceğimiz teminat mektupları 3 misli arttı çünkü cirolarımız, akaryakıt fiyatlarımız arttı. Bu konunun takipçisi olacağız. Sektör olarak hep beraber hareket etmemiz lazım ve bu mektupları çözüme ulaştırmamız lazım. İtiraz ettiğimiz başka bir konu var; sadece lisansa bağlı faaliyetlerden alınmasını istiyoruz. Teminat mektubunun başka iş kolumuz varsa hepsini beraber kabul ediyor ve bu bizim üzerimize maliyet açısından ciddi yük getiriyor. Yazarkasa kaçakçılığını engellemek için yapacağız ama hiç olmazsa teşvik gelmesini istiyoruz. Bu bir KDV indirimi olur amortisman dan değil de direkt vergiden düşebiliriz, maliyetlerimizi atabiliriz, buna benzer teşvikler yapabiliriz ki bunu da şuna dayandırıyoruz verdiğimiz teminat mektuplarında yıllık ciromuzu 1/5 oranında azaltma imkânımız var. Burada da buna benzer teşvik olabilir diye düşünüyorum. Başka bir konumuz da uçucu bileşenler kapıda bekliyor esasında bu konuda girişimlerimiz var. TOBB Meclisi olarak hepimiz Çevre Bakanlığı ile ayrı ayrı görüşüyoruz ve bu yaklaşık 600 milyon euronun üzerinde bir rakam. En son toplantıda biraz daha ümitlendim sağ olsun TSE ve Ulaştırma Bakanlığı özellikle tankerler kısmında kat edilecek çok yolun olduğunu ispatladılar. Dolayısıyla Çevre Bakanlığımızın uzatıma gideceğini ümit ediyoruz çünkü bu yatırımı yapabilecek gücümüz de kalmadı. İstasyon başına 35-40 bin euro arasında yük getiriyor ve burada 100 m3 üzerindeki her istasyon bunu yapmakla yükümlü. Biz bu 100 m3'ün en azından 500 m3'e çıkmasını talep ediyoruz çünkü 500 m3'e çıkarsa da hiç olmazsa satışı düşük olan illerdeki benzin satan arkadaşlarımız bu işten biraz daha muaf olacak ve yatırımı yaptıktan korkacak. Ben bunu Çevre Bakanlığı'na söylüyorum eğer böyle devam ederseniz belirli bir noktadan

sonra akaryakıt istasyonları benzin satmayacak, bu yatırımı yaptığınızda geri dönüşü 25-30 yılı bulacak.

TÜRKİYE'DEKİ AKARYAKIT İSTASYONLARI YURTDIŞINA ÇIKTIĞINIZDA HEPSİNDEN KAT VE KAT İLERDE

Biz dağıtım şirketleriyle beraber hareket ediyoruz. Market gelirlerimizi de artırmak için bayağı yatırım yapıyoruz, geliştiriyoruz. Hakikaten farklı noktaya gitmeye başladık. Bana göre Türkiye'deki akaryakıt istasyonları yurtdışına çıktığınızda hepsinden kat ve kat ilerde. Avrupa'dan ilerdeyiz diye düşünüyorum. Hakikaten iyi istasyonlarımız var, bayiler olarak market gelirlerinin ne anlama geldiğinin farkındayız ve bu konuyla ilgili yatırımlar yapıyoruz. Ben 42 yıldır pompanın ucundayım, eskiden marketleri küçük tutmaya çalışırdık, sayarsak kolay sayalım diye. Saf su ve üstünü satardık, başka bir şey olmazdı. Şimdi 4-5 bin kalem mal satıyor ve ciddi cirolar elde ediyoruz. Elektrikli araçlar konusunda bayilerin kafası son derece karışık, akaryakıt ne zaman rakip olacak, bunu bilemiyoruz. Dolayısıyla bu konuyla ilgili ne yapmamız veya ne yapmamamız gerekiyor bunun kararını veremiyoruz. Tabii ki bu da bir gelir kapısı mutlaka yapacağız. Takdir edersiniz ki şehirler arası yollardaki istasyonlarımız avantajlı ama şehir içi istasyonlarımızda metrekaresi çok düşük olan yerler var. Buralara geldiğiniz zaman hem yarım saatte araç hızlı şarj yeri bulacaksınız. Biz insanların markete girip hızlı gitmesini istiyoruz, istasyonda yer yok. GES konusu hepimizin gündeminde, gelir kazandırıcı değil tasarruf amaçlı yaptığımız bir şey olacak. Bütün bayilerimiz son derece ilgili herkes bir şeyler yapmaya başladı. Bana göre en büyük problem statığı kurtarıyor mu kurtaramıyor bunu mutlaka çözeceğiz. Öyle elektrik fiyatları var ki kiradan fazla elektrik parası veriliyor, olacak şey değil. Geçen seneye kıyasla fiyatlar 3-4 misli artıyor. Bu arada marketteki yatırımlar da elektriği artırıyor, müşteriye hizmet veriyor, para da kazanıyoruz. Biz her problemimizi çözebiliyor bir araya gelip konuşabiliyoruz. Bu kabiliyet yetimiz var, hepimiz de şu anda fiyat metodolojisinin değişiminde hemfikiriz. Demek ki bunun için tekrar masa etrafında toplanıp, EPDK karşısına çıkarsak bir şey elde edebiliriz diye düşünüyorum. Her yolu denememiz lazım.

TOBB'un Merkez Bankası Başkanıyla toplantısı oldu. Merkez Bankası'na şunu söyledik; 'Takas komisyonunu belirleyen BKM (Bankalararası Kart Merkezi) rekabetçi bir ortam yok ve bankalar bunun üzerinden para kazanıyor. Biz sektör olarak bunun üstüne gidersek iyi olur.

'Global enerji pazarında büyük değişimler yaşanıyor'

Moderatörlüğünü Enerji Şirketler Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Sertaç Komsuoğlu'nun yaptığı, Aytemiz sponsorluğunda gerçekleşen 'Türkiye LPG Piyasası' oturumunda, Türkiye LPG Derneği Başkanı Eyüp Aratay, TOBB LPG Meclisi Üyesi Fikret Coşar ve PETDER Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Ergi konuşmacı olarak yer aldı.

Türkiye LPG Derneği Başkanı Eyüp Aratay

'Dünyada üretilen LPG'nin yüzde 65'i doğal gaz kaynaklı'

Akaryakıt sektörü ve doğal gaz sektörüyle iç içe olan bir sektördür. Sadece LPG sektörünü kendi boyutlarıyla değerlendirdiğimizde, bizim çıkarımlarımızla istediğimiz yere varamıyoruz. Nedeni ise, Türkiye'nin geçmişinden gelen otogazla ilgili macerasından başlıyor. Bugün geldiğimiz noktada dünya ilginç bir dönemden geçiyor ve global enerji pazarında büyük değişimler yaşanıyor. Bu değişimler önümüzdeki 30 yılı da kapsayacak şekilde planlanmaya gayret ediliyor fakat yerini bulamıyor. Bu durumun çok basit bir nedeni var; çünkü dünyada kaos hâkim, kaos dediğimiz kavram aslında düzensizlik içindeki düzen ama bu düzen belli dönemlerde. Örneğin; bu yılbaşı yaşadığımız gibi Rusya-Ukrayna gerginliğiyle pazarın öngörülemez süreçlerle karşımıza çıkmasına neden oluyor. Bu süreçler LPG sektöründe çok farklı pazar dinamikleri oluşturdu. Türkiye enerji pazarı boyutunda bakarsak LPG sektörü yüzde 3'lük payı alıyor. 150 milyon ton eşdeğer pazarda 4 milyon tonluk payla oldukça küçük bir yerdeyiz. Özellikle krizler, afetler ve beklenmeyen süreçlerde LPG önemini artırıyor. Bunu Avrupa'da çok net görüyoruz. Avrupa'daki doğal gaz krizi, fiyatlama değişimi, bunun Türkiye'ye yansımaları ve bunun sonucu Türkiye'de piyasa dinamiklerinde oluşan farklı talepler, önümüzdeki dönemde LPG piyasasını etkileyecek. LPG hepimizin bildiği gibi ilk ömrüne başladığında petrol türevi olarak üretildi ama bugün geldiği noktada dünyada üretilen LPG'nin yüzde 65'i doğal gaz kaynaklıdır. Dolayısıyla doğal gazla ilişkimiz var.

LPG'nin bundan sonraki süreçlerde, ben özellikle taşınabilir olmasının ve ikame yakıt olarak otomotiv yakıtlarında benzin yerine doğal gazda da gaz yakıtı olarak her yerde ikame yakıt olarak önemini koruyacağını düşünüyorum ve bu son yapılan Mısır'daki BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 27. Taraflar Konferansı'nda (COP27) bir sonuç çıkmadı ama önümüzdeki hedeflere; iklim değişikliğine karşı konulan hedeflere karşı LPG gibi taşınabilir ve çevreye daha az hasar veren fosil yakıtların önemi artacak gibi gözüküyor. LPG hem sıvı hem gaz yakıtlardaki ciddi alternatif konumunu koruyacak taşınabilir ve doğal gaz kaynaklı üretimin getirdiği stratejik nedenlerden dolayı bu bahsettiğimiz çalkantılı dönemlerde önemli yer tutacak diye düşünüyorum.

Bu yıl bizim için özel bir yıl, adında Türkiye bulunan sayılı sivil toplum kuruluşlarından biriyiz. Sektörel dernek olarak Türkiye'de kurulan ilk derneğiz, 28 Mart 1972 yılında kurulduk. 1971 yılındaki ekonomik çalkantılar sonrası sektörün bir çatı altında hem standartları hem yasal mevzuatı birlikte oluşturmak adına kurulan derneğimizin bugün 50'nci yılını kutluyoruz. Ben de derneğin 13'üncü Başkanı sıfatıyla bununla gurur duyuyorum. Türkiye LPG Derneği ve sektörün disiplinli, ileriye dönük ve sürdürülebilir olması adına çabalarda bulunmuş bir dernek.

LPG'nin stratejik konumu nedeniyle pazar fiyatlama doğal gazdan farklı gerçekleşiyor. Rusya-Ukrayna krizi sonrası Avrupa'daki doğal gaz fiyatlama aşırı yükselmesi buna

karşı LPG fiyatlarının kendi dinamikleri içerisinde dengede kalması bugün farklı durumu karşımıza çıkardı. Özellikle belirli miktarda doğal gaz tüketen sanayi kuruluşlarında ekonomik anlamda LPG, tekrar eski 1996-1997 yıllarına geri gelir gibi oldu. Biz sektör olarak bütün bu dinamiklere bakarak çok da heyecanlı şekilde ilave oluşan talebe karşı büyük tepki göstermiyoruz. Açıkçası bu evrilme pazar içerisinde otogazın lehine giderken konvansiyonel pazardaki daralma, sektör içindeki tüm büyük ve küçük ölçekli şirketlerimizi çok etkiledi ve yatırımlarımızı bu çerçevede değerlendirmek durumunda kaldık. Özellikle tüplü segmentteki ciddi daralma, tüplü yatırımlarımızı etkiledi ama sanayi kuruluşlarındaki doğal gaza geçiş ile birlikte ülkede açığa çıkan atıl tankları ve tankerleri Orta Doğu ile Afrika'ya satarak biz ülkede bir şekilde verimlilik sağlamaya ve operasyonel verimlilik sağlamaya yönelik de bir sadeleşme çalışması yaptık. Bugün geldiğimiz noktada Türkiye LPG pazarı; 4 milyon ton büyüklüğüyle Avrupa'nın Rusya'dan sonra ikinci büyük pazarı, otogazda dünyada önemli bir yerde. Sonuç olarak da ikmal arz güvenliği bu işin en önemli kısmını oluşturuyor. Dolayısıyla sektörün elinde bulundurduğu yatırımlar ve bu yatırımlarla ülkemizin ihtiyacı olan enerjiyi sağlayabileceğimiz kapasiteler belli bu nedenle haddimizi çok iyi biliyoruz. Doğal gaz pazarına rakip olup doğal gazın bugünkü konumundaki enerjiyi LPG'ye geçirmek gibi hedefimiz yok. Geçmiş yılların tecrübesiyle

önümüzdeki döneme biraz daha dikkatli bakıyoruz.

Her pazar farklı dinamiklerden oluşuyor ve her yıl koşullara göre bizim de müşteri profilimiz oluşuyor ama genellersek bizim Türkiye pazarından ihracat yaptığımız ülkeler; Güney Amerika, Kuzey Amerika, Afrika ve Avrupa. Bizim Asya tarafına rekabetten kaynaklı çok da ihracatımız yok. Bangladeş özel vergilendirme koyduğu için ülke içinde üretilmesi gerekiyor. Ama bir gerçek var; LPG önümüzdeki 20 yılın vazgeçilmez tek enerji kaynağı olacak.

Bizim üst politika olarak ciddi eksikliklerimiz var. Biz 2015-2019 stratejik planı yayınladık, Enerji Bakanlığı'nda hedefler koyduk; A2 başlığı altında LPG'nin ve dökme LNG'nin teşvik edilmesi. Sosyal sorumluluk alanında dar gelirlilerin desteklenmesi diğer boru hatlarıyla gidemediğimiz şehirlere dökme enerjinin taşınması konuları gibi birçok hedef koyduk. Maalesef aradan geçen sürede hiçbirini gerçekleştirmedi ama bugün bir başka gerçekle Avrupa ile birlikte yüz yüzeyiz. Rusya-Ukrayna gerginliği sonrası enerji piyasasındaki fiyatlama değişikliği Türkiye'deki enerji talebinin forumunu değiştirdi.

TOBB LPG Meclisi Üyesi
Fikret Coşar

'Avrupa'nın en büyük dördüncü pazarı Türkiye'

Türkiye'de LPG'nin öneminin düşmeden devam edeceğine inanıyorum. Doğal gazdan dolayı tüplü gaz düşüyor ama otogaz çok yaygın kullanılıyor. Dünyadaki örneklerinden çok yaygın. Dünyanın yüzde 45-46'sı hala evsel tüketimde. Yurtdışında otogaz oranı daha düşük; yüzde 8 civarlarında. Ben hiçbir zaman LPG'nin modasının geçmeyeceğini yerine de kolay kolay ürün bulunmayacağı kanaatindeyim.

Avrupa'nın en büyük dördüncü pazarı Türkiye. Evsel olarak 2010 ve 2019 yılları arasında COVID salgını bir miktar etkilese bile LPG talebi kesintisiz olarak yüzde 3 oranında artmaya devam etmiş. Petrol ürünleri de yüzde 5 oranında düşmüş ama LPG petrole göre yüzde 2 daha azalmış. ABD hem dünyanın en büyük üreticisi hem de tüketicisi olmaya devam ediyormuş. Çin Avrupa'daki arz boşluklarını doldurmuş böylelikle ihracatçı rolünü üstlenmiş. ABD'den Çin'e yaklaşık 47,6 milyon ton rafinaj ile LPG üretiliyormuş ve 71 milyon ton yıllık tüketimi varmış. Çin'in 24 milyon tonu hala açık o yüzden çok önemli bir ithalatçı. Suudi Arabistan özellikle Güney Asya için öneminin tekrar devam ettiği konusunda herkes hemfikir olmuş. Bunu Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri izlemeye devam etmiş. Asya pasifik küresel talep payını artırmaya devam etmiş 2021 yılında da Bangladeş bizim de Aygaz tarafından ilgi alanımıza giriyor, son 10 yılın en dikkat çekici sektörlerinden birisi olmaya devam ediyormuş. Üretim tüketim 7 kg ama büyüme için daha fazla çok yer olduğu bahsedilmiş. Afrika'daki ülkeler bir önceki yıla göre 4 kat daha fazla LPG tüketmişler. Kuzey Afrika, Mısır, Cezayir ve Fas bölgesinde talebe hâkim ülkeler, bunlar sahra altı kıtanın kuzeyindeki kişi başı 45 kg tüketime rağmen sahra altı hala 9 kg'daymış çok önemli potansiyel büyüme pazarı olarak tespit edilmiş. Ukrayna ve Polonya'nın tüketimi dizel ve benzin piyasalarındaki yüksek fiyatların sonucu olarak çok ciddi oranında artmış yaklaşık 1,8 milyon tona ulaşmış ve Ukrayna ve Polonya pazarının da yakın vadede çok ciddi büyüme potansiyeli içinde olduğu değerlendirilmiş. Asya ve pasifikteki birçok ülkede otogaz pazarı küçülüyormuş. Hala dünyanın en büyük otogaz pazarı 3 milyon 350 bin tonla Rusya olmuş. Dünyadaki en önemli enerji kaynaklarından birisi olmaya devam edeceği ve önemini hiçbir zaman kaybetmeyeceği konusunda herkes hemfikir pazardan herkes umutla devam ediyor, tüm dünya ülkeleri büyümeye devam eden pazar olarak LPG her zaman yerini koruyor. Mutlulukla söyleyebilirim ki gerçekten iyi çalışan bir ekip var. Burada alınan kararlar yapıcı etkinin dışında yıkıcı etkiler de verebilecek boyutta o yüzden çok hassas ve özveriyle çalıştığımız bir ortamdayız. Türkiye pazarında bütün LPG sektörünü etkileyen husus üzerinde yoğun mesai harcıyoruz. Karekod el yapımı patlayıcının önlenmesi için kullanmasını istediği otoritenin

bir uygulama. Bayilerimiz var, tali bayilerimiz var, köylerde ve mezralarda satışı var. Bu tüpün birebir son kullanıcıya kadar takip edilme süreci kontrolünü zorlaştıracak birçok unsur var. Bir tüpü aldınız karekodunu okutup son kullanıcıya verdiniz gibi basit anlatılan bir süreç, uygulamasının çok zor olduğunu düşünüyoruz. Bazı şirketler kendilerini kontrol etmek için uygulayabilirler ama bunun zoraki olmaması gerektiğine inanıyoruz. Bu konuda ciddi mücadele veriyoruz, birkaç defa da ertelendi. Bu bizim önemli sorunlarımızdan bir tanesi, bir diğer önemli sorunumuz; şu anda otogaz istasyonlarında gerçekten yoğun miktarda tüpe dolmuş var. Bayilerden aldığımız bilgiler, sektör temsilcileri beraber çalıştığımız kişilerin tespitleri; çok yoğun miktarda otogazlardan tüpe dolmuş var. Bunun çok ciddi can ve mal güvenliğine sebebiyet verme ihtimali var ve biz her tüpü dolmuş tesislerinde, bize geldiğinde birebir inceliyoruz.

TÜPLÜ GAZDA ÖZELLİKLE BİR TEŞVİK UYGULAMASI YAPILMASI GEREKTİĞİNE İNANIYORUZ

TOBB olarak son dönemlerde gündemimize gelen özellikle Suriye ve Gürcistan'da karşı karşıya kaldığımız tüplerimizin yurtdışına gitme konusu var. Sonuçta depozitolar şirketlerin mülkiyetinde olan ürünler, o tüpün üzerinde unvanı olan şirkete ait yeni rota da Ukrayna. İlk duyduğumuz bilgiler ürktücü boyutta, binlerce hatta on binlerce tüpün gittiği yönünde duyum var, bu konuda TOBB olarak önümüzdeki günlerde yoğun mesai sergilemek zorunda kalacağız. Bu yasal da değil zaten bu kaçakçılığa giriyor. İlgilendiğimiz önemli konulardan bir tanesi bu. Bunun dışında herkesin ortak görüşü yine de o konuda da çalışmalarımız yoğun devam ediyor. Biz tüplü gazda özellikle bir teşvik uygulaması yapılması gerektiğine inanıyoruz. Sektör olarak aslında bu bir nevi zorunlu tüketim maddesi, siz bir yere doğal gaz ulaştırıyorsanız oradaki insanların başka kullanabilecekleri bir alternatif enerji yok tüp gaz kullanmak zorundalar ve hala Türkiye'de tüp gaz kullanan milyonlarca hane halkı var. Bunlar diğer KDV indirimine tabi olan ürünler gibi tüplü gazın da bu KDV indiriminden faydalanması gerektiğine inanıyoruz. Bu arada aradaki KDV farkları 10'dan 8'e indirildi. Bunun tekrar 1 seviyesine geleceğine inanıyoruz o konuda çalışmalarımız var. Bu arada 10'dan 8'e inerken birçok şirkete fark yükü geldi. Biz 18'den alıyoruz 8 ile satıyoruz KDV farkları çıkıyor. Sektör için bu konuda bizim çabalarımızın biraz daha itibarlı biraz daha destekleyici hale gelmesini de istiyoruz. TOBB olarak sektörün gösterdiği bu emeğe biraz daha destek alınması gerektiğine inanıyoruz.

PETDER Yönetim Kurulu Üyesi
Mustafa Ergi

'LPG piyasası, piyasanın çeşitlenmesiyle daha da büyüyecek'

Petrol piyasasının sıfırdan kurulmasında, EPDK'da Kurucu Daire Başkanı olarak görev aldım. Daha sonra LPG piyasasında imkânımız oldu, Petrol Dairesi Başkanlığı döneminde LPG petrol piyasasının türevi veya ikinci piyasası gibi gözüküyordu. Son yaşanan gelişmeler ile birlikte özellikle Amerika'nın kaya gazı devriminden sonra LPG'nin bir gaz olduğunu petrol gaz olmasının yanına doğal gazdan türetilen bir gaz olduğu gerçeğini ortaya koydu. LPG piyasası, piyasanın çeşitlenmesiyle daha da büyüyecek. Türkiye'de ve dünyada ekonomik temelleri nedir diye baktığımızda Amerika'daki kaya gazı devrimi maalesef dünyaya yayılmadı. Şu anda Avrupa'da son tahminlere göre 13,3 trilyon metreküplük rezervden bahsediliyor ancak birtakım çevirici yaklaşımlarla buradaki üretimler sınırlandı. Ancak yeni gelişen teknolojiler 2050 sıfır karbon salımı hedefinde gerçekleştireceği ortaya çıktığı için Avrupa'da kömürün bu dönemde ikame olarak görülmesinin yanında, Avrupa'da LNG'nin de hayata geçmesiyle birlikte LPG piyasasının daha da genişleyeceğini düşünüyorum. Avrupa krize hazırlıksız yakalandı, biz bu krize hazırlıklı yakalandık değil de minimum zararla yaklaştık. 2000'li yılların başında EPDK kurulduktan sonra özellikle arz güvenliği konusunda yaptığı ciddi çalışmalar konusunda oldu. 2004 yılında piyasa payı yüzde 13 olan otogaz sektöründe yüzde 36'lık paya ulaşmış LPG piyasasından bahsediyoruz. Türkiye'nin şu anda bin kişi başına düşen araç sayısı 150 civarında Avrupa'da bu 400-500'ler civarında dolayısıyla ülkemizde doymamış pazar var bu pazarın gelişmesiyle LPG piyasası bu gelişimden pay alacağını düşünüyorum.

19 Kasım 2003 tarihinde Petrol Piyasası Kanunu çıktı. 19 Kasım 2004 tarihinde bütün kurum ve kurullarda 1 senelik geçiş sürecinden sonra yürürlüğe girdi. Burada 2004 yılında daha sonra LPG Piyasası Kanunu çıktı. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 19 Kasım 2000'de kuruldu ama esasında Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu olarak kuruldu. Hem elektrik hem doğal gaz piyasası düzenlemek üzere daha sonra petrol piyasası ayrı bir petrol piyasası kurma hem petrol hem LPG piyasasının bağlı olduğu kurum kurmak üzere kanun taslağı hazırlandı ama elektrik ve doğalgazdaki EPDK'nın başarısı görülünce bu petrol piyasası kurulmak yerine EPDK'ya bağlandı. 2004 yılından bugüne kadarki görüşmeleri takip ediyorum 2004 yılında hem petrol hem LPG piyasasında 2004 yılındaki konular ile şu anki konular arasında uçurum var. Sektör günden güne çok farklı noktaya geldi. Bizler de sıfırdan piyasanın kurulması, kamuda hayata geçirilmesi ikincil mevzuat düzenlenmesi özel sektördeki tabi onu da söylemek durumundayım ben Nisan 2008 yılında ayrıldım. Kuruluşundan itibaren olmama rağmen burada şu benim için mutluluk verici oldu. Kamuda bazı

şeyleri net göremiyorsunuz, özel sektöre geçtikten sonra yaptığımız uygulamaların hayata geçtiğini görmek beni çok mutlu etti. Şu anda bütün akredite ve bağımsız kuruluşların değerlendirilmesinde petrol ve LPG piyasalarımız dünyada ilk 5'e giriyor.

LPG'ye baktığımızda konunun ekonomik boyutu, çevre boyutu ve ulaşılabilirlik boyutu var. Ekonomik boyutta LPG hem artı hem eksi seviyede. LPG ekonomik yakıt olarak öne çıkıyor ama bu argümandan daha çok çevreci, hizmeti iyi bir alan gibi gösterilmesi gerekiyor. LPG'nin yeni vizyonu bu olması lazım. 2004 yılında toplam oto yakıtlarda pazar büyüklüğü 5 milyon 400 bin tonmuş benzin ağırlığı yüzde 75, motorin ağırlığı yüzde 4, LPG'de yüzde 13 ağırlık var. 2004 yılından 2020 yılına geldiğimizde motorin yüzde 38 LPG yüzde 34'lük bir ağırlık var. 2004 yılında yüzde 13'ken yüzde 38'lere gelmiş bir sektörden bahsediyoruz. Oto yakıtlarda çok ciddi bir mesafe katedildi. 18 yılda yaklaşık 25 puanlık pazar payı olan çok büyük bir piyasa. Petrol piyasasında 100 yıllık piyasadan bahsediyoruz ama LPG çok yeni bir piyasa.

Elektriğin hayata girmesi, elektrikli araçların karbon salımındaki etkisi çok ciddi olacaktır ve Türkiye'deki doymamış pazarda bin kişiye yaklaşık 150 160 araç düşüyor, bunun Avrupa ortalaması yaklaşık 400-500 biz de oraya doğru gideceğimiz için LPG piyasasının önünün açık olduğunu düşünüyorum. Depolama arz güvenliği konusunda ciddi bir sıkıntı olmamasına rağmen teknolojik değişimler LPG ithalatını mümkün kılıyor ancak depolama konusunda biraz daha almamız gereken mesafe var. LPG ürününü ucuz ve ekonomik yakıt olarak değil de çevreci yakıt olarak öne çıkarmayı uygun buluyorum. Şu anda iyi düzenlenmiş ve piyasaya kaliteli ürün arz eden bir piyasa yapısı var. Bunu da öne çıkarmak gerektiğini düşünüyorum. Nihayetinde 10 bini aşkın istasyonla LPG piyasasının gelecekteki gelişiminin çok daha iyi yerde olacağına inanıyorum.

2004 yılında 10'lu pazar payında olan sektör şu anda 40'lara doğru giden pazar payı var hem de dünyada ilk üçteyiz bu çok ciddi bir şey. Herhangi bir başka ülke uzantısı gibi değil kendi piyasamızı kendimiz oluşturduk bu çok büyük başarı bunu bir şekilde bilelim. Arz güvenliği konusu çok ciddi yaşanan gelişmelerden sonra LPG'nin bir petrol türevi değil de doğal gaz türevi gibi algılanması ve öyle de olması çok ciddi algı değişikliğine yol açtı ve arz güvenliğinde ciddi çeşitlendirmeye getirdi. Doğal gazın fiyatlandırılması ve ekonomik dengelere uygun gitmemesi burayı da etkiliyor. Yerli ve yabancı yatırımcıların uzun vadede yatırım yapmasıyla ilgili çok ciddi soru işaretlerini gündeme getiriyor. Şu anda herhangi bir devletin etkisi olmasa aradaki fark açılacak.

'Kendi biyoyakıtımızı üretebilecek durumdayız'

Moderatörlüğünü Biyodizel Sanayi Derneği Başkanı Selçuk Borovalı'nın yaptığı 'Sürdürülebilir Havacılık Yakıtları' oturumunda; Boğaziçi Üniversitesi Çevre Bilimleri Enstitüsü Dr. Öğretim Üyesi Berat Haznedaroğlu, Tüpraş Strateji ve Sürdürülebilirlik Direktörü Çağatay Ölken, Türk Hava Yolları Kurumsal Sürdürülebilirlik Yönetimi Müdürü Deniz Daştan, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Havacılık Uzmanı Emre Zaimoğlu ve Uluslararası Enerji Ajansı Biyoenerji Analisti Jeremy Moorhouse konuşmacı olarak yer aldı.

Tüpraş Strateji ve Sürdürülebilirlik Direktörü Çağatay Ölken

'SAF önemli bir rekabet avantajı sağlayacak'

Günümüzde kullanılan birçok ikame yakıtlar var. Bunlar; jet ikamesi, benzin ikamesi, dizel ikamesi. Burada kritik olan ürünlerin nasıl üretildiği, emisyon etkileri ve ne kadar avantaj sağladıkları. Günümüzde henüz SAF'ın yerine koyabileceğimiz bir teknoloji mevcut değil. SAF'ı farklı hammaddelerle bugün üreteceğiz, yarın ve gelecekte de üreteceğiz. THY sürdürülebilir havacılık yakıtları konusunda çok bilgili ve tecrübeli. Biz; hidrojenin de havacılık sektöründe pay alacağını, farklı şekillerde kullanılabilirliğini düşünüyoruz.

Biz SAF'ın önemli bir rekabet avantajı sağlayacağını düşünüyoruz. Türkiye'de ne kadar bir SAF talebi olur? 2030'da yüzde 5 konuşuyoruz, 275 ton mertebesinde olmasını bekliyoruz. 2035 yılı için AB hedefinde 1 milyon ton mertebesine gelmesi olası. 1 milyon ton da dünyadaki üretim çok ciddi bir rakam. Ülkemizin de bu ürünü stratejik olarak üretmesi ve tedarikini yapabilmesi çok kritik olacak. Çünkü ileriki dönemde hammadde kısıtı ve talep artışı nedeniyle biz bu yakıtı bulamaz hale gelebiliriz. Yerli ve milli üretimin oluyor olması tedarik güvencesi sağlayacak olmasının yanında rekabetçi güçlere de koruma sağlayacak diye düşünüyorum. Tüpraş olarak bu kadar büyük bir hedefin peşinde koşuyoruz.

Şu an Türkiye'de böyle bir talep veya beklenti olmamakla beraber ticari tesislerin devreye girdiğinde

bu ürünlerin ciddi şekilde talep göreceğini düşünüyorum. Ayrıca ürünlerin satış ve rekabetinde ciddi sorunlar yaşamayacağımıza inanıyorum. Finansman konusunda TÜPRAŞ olarak ticari riskleri alabiliyoruz. Dünyada HEFA teknolojisi için kısıtlı hammadde var. Bu rakam, 40 milyon ton olarak konuşuluyor. Bu çok hızlı bir şekilde tüketilebilecek bir atık miktarı. 2020 yılı civarında pandemi öncesinde dünyadaki jet yakıtı tüketimi 300 milyon ton civarındaydı. Bunun yüzde 10'unu çevirsek 2030-2040'lara ulaşmadan tükeniyor olacak. Bu yüzden yeni teknolojilere ihtiyacımız var.

Türkiye'de geri dönüşüm konusu son yıllarda ortaya çıktı ve gelişim gösteriyor. Şu an için çok kısıtlı olduğunu bilmekle beraber atık yönetmeliğinde yapılan çalışmalar neticesinde diğer yeni bitkisel ve tarım ürünlerinde ciddi bir kullanılmamış potansiyel olduğunu düşünüyoruz. Bunların da yerli ve milli kaynaklardan tedariki mümkün. Olabildiğince yerli ve milli hammaddeden yapılması üretici açısından önemli. Çünkü hammaddeyi bulurken yurtdışında dezavantajla karşılaşacağız. Havacılık sektöründe ihtiyaçlara baktığımızda bu aşamaların yerli hammaddeyle olabileceğini görmek çok zor olmadı. Biz burada hayvani ve bitkisel yiyecek olarak kullanılan ürünlerin de Türkiye'ye getirilerek yakıt için kullanılması gerektiğine inanıyoruz.

TÜPRAŞ olarak sadece Türkiye'nin değil bölgenin de önemli bir tedarikçisi olmayı düşünüyoruz. Katma değerli bir ürün pozisyonu almamız hem bizim hem potansiyel müşterilerimiz için çok önemli. Biz zaten THY ve diğer kamu kuruluşları ile sürekli iletişim halindeyiz. Boğaziçi Üniversitesi ile de çalışıyoruz. Yakıt projesinde TÜPRAŞ'ın da dahiliyeti var. Bu çalışmalar Türkiye için tedarik güvencesi demek. Biz bunun farkındayız ve bunu istiyoruz. TÜPRAŞ'ın açıkladığı hedeflerin birinci temel hedefi şudur: Türkiye'nin, THY'nin ve diğer havayollarının tedarikini güvence altına alabilmek.

BİR GELİR FIRSATI OLARAK GÖRÜYÖZ

Yeni gelişen bir enerjinin alt kaleminde cari açığa sebep olmaması bizce çok önemli. Bugün yeni kurulan bu sektörü doğru yapıyla kurabilirsek cari açığı engelleyecek ciddi katkımız olacağını düşünüyoruz. Biz bu hammaddeyi bulup üretim tesislerini kurduğumuzda cari açığın ortadan kalkmasının yanında ülkeye döviz girdisi getireceğimize inanıyoruz. Ayrıca SAF konusunu defansif reaksiyon olarak görmüyoruz, bir gelir fırsatı olarak görüyoruz. Konuya defansif olarak baktığımızda insan sadece maliyet olarak görüyor. Biz stratejimizi açıkladığımızda burada karlı operasyon yapıp rekabetçi

pozisyon yaratıp 'Türkiye'ye ve şirketimize katkı sağlayabilir miyiz, bunu yaparken de iklim hedeflerine ulaşabilir miyiz?' diye baktık.

Gelecek dönemde THY, Lufthansa, KLM, British gibi dünyanın önemli havayolu şirketlerinin SAF yakıtını uçuş yapmaya başladıkları ilk destinasyonda almaları mümkün olmayacak. Transit olarak Türkiye'nin önemli olduğu noktada, illaki Türkiye'de THY ve Pegasus gibi havayolları dışında bu hava yolları da talepte bulunacak. Biz bugün SAF'ta doğru tedarik sistemini kuramazsak yurtiçi ve yurtdışında Türkiye'nin mevcut durumda kazanmış olduğu lider pozisyonunu kaybetme riski olduğunu düşünüyoruz. Biz uluslararası bir oyunun parçasıyız, uluslararası piyasada rekabeti koruyacak yatırımları yapmalıyız. 2035 yılı geldiğinde kapasitemizin üç katına çıkmasını hedefliyoruz. HEFA teknolojisinin kullanıldığı alanındaki ilk tesisimizde, önümüzdeki süreçte yeni teknolojileri de kullanıyor olacağız.

HighDizel

ENERJİDE YENİ NESİL

Motor gücünü artırır

Yakıt tasarrufu sağlar

Korozyona karşı korur

"Farklılaştırılmış olsun ya da olmasın ülkemizde lisans sahiplerince piyasaya arz edilen akaryakıt türlerinin tamamı Avrupa Birliği standartlarına ve EPDK tarafından belirlenen teknik düzenlemelere uygun olmak zorundadır. Bu kapsamda yakıt türüne göre tümü, araçlarda güvenle kullanılabilir. Farklılaştırılmış akaryakıt ile diğerleri arasında, kalite vb. düzenlenmiş özellikler bakımından otomobil, otobüs, kamyon, tır, traktör vb. araç türüne göre sınırlayıcı ayrımlar bulunmamaktadır. Fiyat farkı uygulanan akaryakıt, sadece tüketicinin talebi doğrultusunda ikmal edilebilir."

Boğaziçi Üni. Çevre Bilimleri Enstitüsü
Dr. Öğr. Üyesi Berat Haznedaroğlu

'Arz talep dengesizliğini yerli kaynaklarla kapatmalıyız'

Biz Türkiye'de tamamen yerli biyojet yakıtı üretme yolunda iki tane büyük proje yürütüyoruz. Öncelikli hedefimiz teknoloji hazırlık seviyesini 4'den 6'ya, akabinde 6'dan 9'a getirebilmek. Türkiye bir OPEC ülkesi değil, hammaddede yüzde 90 dışa bağımlı. Ama biz kendi biyoyakıtlarımızı üretebilecek durumdayız. Sivil havacılık sektörü normalde sera gazlarının yüzde 2'sinden sorumlu, trendler yüzde 3'e ulaşmasını bekliyor. 2050 yılında ilk hedef yüzde 50 azaltılması. Bu rakamı 1,5'e çekmek hedefleniyor. 2050 yılına kadar sivil havacılık sektörünün karbon nötr olması hedeflenmiş durumda.

IATA 1 milyon yolcuya biyojet kullanılan uçuşlarda uçurmak istiyor. Avrupa Birliği verdiği sözü tutuyor, 2025 yılının karbon nötr olacağına inanıyorum belki regülasyonlar olacak. Endüstri şu an ağırlıklı olarak ikinci ve üçüncü jenerasyon sürdürülebilir havacılık yakıtlarını istiyor. Su, toprak ve diğer kaynakların düşük seviyede kullanılmasını istiyor. 2050 yılına kadar 450 milyon ton SAF arz ihtiyacı var. Bu atık yağlardan veya diğer kaynaklardan karşılanması mümkün olmayan bir kaynak. Bu yüzden arz talep dengesizliğini yerli kaynaklarla kapatmamız gerekiyor.

2050 yılına kadar karbon nötr olması için gereken emisyon azaltımının yüzde 65'ini SAF tarafında sürdürülebilir havacılık yoluyla ancak azaltabileceğiz. Yüzde 19'luk kısım karbon yakalama ve ofset teknolojileri. Sürdürülebilir havacılık yakıtı üretirken hammaddenizin karbon yakalayabilecek teknoloji olması en önemli noktalardan bir tanesi. Avrupa Birliği ve uluslararası standartlarda farklar var. Şeker kamışı, mısır gibi gıda ürünlerden jet yakıtı üretilmesini istemiyor. Yeni bir yakıt üretmek istediğinizde çok kompleks şeylerden geçiyorsunuz. Yaklaşık 4 farklı Tier'den oluşan motor yakıtı üretim aşamalarından dört tane ana akımdan oluşuyor. d4054 oldukça zorlu ve maliyetli. Bu yüzden bu SAF'taki talep doğrultusunda bir fast track annex yayınlandı. Bu, "yüzde 10 SAF harmanlaması almak üzere hızlı process elde edildi" demek. Yine motor üreticileri Airbus ve Boeing dahil olmak üzere sektörde hızlı SAF kullanımı devreye girdi. Toplam 7 tane farklı teknoloji onaylanmış durumda. Bunların harmanlama oranları farklı farklı. 2011 yılından itibaren uygulama bu şekilde. HEFA ağırlıklı olarak önde gidiyor. Yosunlar dünyaya en çok SAF sağlayan malzemeler.

TÜBİTAK projemiz şu an katalitik process ile beraber yosunların kullanılarak hidrokarbonlara dönüştürülmesi. Teknik tarafında motor testleri yapıldıktan sonra uçaklara yüklenebilecek. Projemiz 2023 yılında tamamlanacak, yerli iç hat uçuşumuz bu yakıtla gerçekleştirilecek.

TÜPRAŞ'ın bu sene yayınladığı

stratejik planlarında açıkladığı şekilde petrol rafinerilerinin artık biyo rafinerilere dönmesi gerekiyor. Biyo ekonomide neyin üzerinde duruyoruz? Atık karbondioksitin yakalanması, baca gazlarının yakalanması ve atık yosunlar.

TARIMSAL ALANA İHTİYAÇ DUYMADAN ÜRETİM

Boğaziçi Üniversitesi'nde kurulu olan 100 tonluk biyorafinerimiz 'Avrupa'nın ilk karbon biyorafinerisi'. Yüzde 100 rüzgâr santraliyle beraber çalışıyor. Bu şekilde sürdürülebilir, karbon negatif havacılık yakıtı sunabiliyoruz. Yakıt dışında ek gıda, gübre ve yem uygulamaları geliştirildiği için maliyetleri aşağı çekebiliyoruz. Elde ettiğimiz biyojet yakıtının standart jet a1 yakıtına göre donma noktası biraz daha düşük. Bu uçağa irtifa kazandırıyor, daha az rüzgâr direnci, menzil kazancı ve otomatikman daha az yakıt harcamak demek. Yine bu teknolojide en önemli noktalardan biri yosun çözümleri. Yerli üretim yapabileceğimiz enerji bitkilerimiz var. En önemli avantajlardan birisi tarımsal alana ihtiyaç duymuyoruz ve böylece mevcut tarım ürünleriyle rekabet etmiyoruz. Tuzlu suda hızlı bir şekilde büyüyorlar. Birim alanda yüksek yakıt üretebiliyorlar.

Ağırlıklı olarak karbon konuşuyoruz ama jet motorlarından karbondioksit çıkmıyor, sadece 225 kat daha tehlikeli azotoksit sülfür oksit gibi yakıtlar çıkıyor. Bu mümkün mü? 2050'ye kadar karbon nötr olabilecek miyiz? 60'lardan itibaren yüzde 50'ye varan motor yakıt verimliliği yolcu başına yüzde 82'lere ulaşmış durumda. Aynı şekilde 90'lardan beri operasyonel yüzde 54'lük karbondioksit salımı var. Kişisel arabalarımız, ağır vasıtalar, yük taşıyan uzun menzilli uçak sektörü gibi ulaşımlarda hidrojen ve elektriğin SAF'ın yerini alması mümkün değil.

ÖNEMLİ İHRACAT POTANSİYELİNE SAHİBİZ

Türk Hava Yolları 14 saat gibi bir sürede Los Angeles'e uçuyor. Bu kadar uzun ömürlü hidrojen ve pil desteği mümkün değil. Fiyatlar herkesi düşündürüyor. Jet a1'in standart petrolden elde edilen fiyat endeksi ton başına bin doların altına inebileceğini gösteriyor. Türkiye'nin, rafinerizasyonda çok iyi ihracat potansiyeli bulunuyor. Yurtdışından da bize birçok talep geliyor. İhracat ile beraber yine 1,3 milyon tonluk bir kapasiteye ihtiyacımız olacak. Bununla beraber bu arz talep dengesizliği fiyatları biraz daha yukarı çekebilir.

2017 yılında ortalama üretim Avrupa'da 360 bin ton iken 2022 yılında 560 bin tona çıkmış durumda. Bizim zorunluluğumuz 550 bin ton. Türkiye'nin kendi ihtiyacına yetemeyecek kadar Avrupa'da üretim yapılıyor. Bu en önemli noktalarımızdan bir tanesi.

Türk Hava Yolları Kurumsal Sürdürülebilirlik
Yönetimi Müdürü Deniz Daştan

'Emisyon azaltımı gönüllü karbon ofset projeleriyle mümkün olabilecek'

Dünyada en fazla ülkeye uçan havayolu olarak 89 yıldır gökyüzündeyiz. 129 ülkede 342 destinasyona uçuyoruz. 2022 yılında ilk 9 ayda 13,6 milyar dolar gelir elde ederek 54 milyon yolcu taşıdık. 28 bini aşan büyük bir aileyiz, toplamda 390 uçağımızla Avrupa'nın en genç filolarından birine sahibiz. Gelecek dönemde filolarımıza katacağımız uçaklarla filo yaşımızın azaltılması, emisyon oranının azaltılmasını yüzde 15-20 oranında başarmayı planlıyoruz. THY ilk olarak 2009 yılında sürdürülebilirlik vizyonunu açıkladı, akabinde de sürdürülebilir biyoyakıtlar ile ilgili iyi niyet anlaşması yayınladı. İlk sürdürülebilirlik raporu, 2014 ve 2015 yılında Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer aldı. O günden bugüne de varlığını sürdürmeye devam ediyor. Uçak içinde yolcularımıza sürdürülebilir ürünler sunuyoruz. 2018 yılında sıfır atık uygulamalarında ödüle layık görüldük. 2019 yılında departman kurmaya karar verdik ve kurumsal sürdürülebilirlik departmanı 2021 yılında kuruldu. 2022 yılında ilk kez sürdürülebilir havacılık yakıtını uçuşlarımızda kullanmaya başladık.

Dünyada ilk kez IATA'nın havacılık sektörüne özel Çevre Yönetim Sertifikası'nı alan ilk havayolu şirketi olmayı başardık. İki ana başlıkta emisyon azaltımını sınıflayabiliriz; sektörel uygulamalar ve sektör dışı uygulamalar. Sektörel uygulamalar ile bir şekilde azaltmadığımız geriye kalan emisyonunuzu sektör dışı uygulamalar ile azaltabiliyorsunuz.

HAVACILIK SEKTÖRÜNÜN GELECEKTEKİ YAKITI

2021 yılının sonuna doğru havacılık sektörü için net zero hedefi açıklandı. Bu amaca ulaşmak için yol haritası belirlendi. Havacılıkta emisyon azaltımı ancak gönüllü karbon ofset projeleriyle mümkün olabilecek. İlerleyen yıllarda ofset düşecek, bunun yerini sürdürülebilir havacılık yakıtları alacak. Şu an için yüzde 0,1 uçuş karşılayacak SAF yakıtı var ve gelecek yıllarda artacağı öngörülüyor. IATA şunu bekliyor; geleneksel jet yakıtla mücadele edebilecek büyük ölçekte SAF yakıt üretilmesi. Birçok paylaşımın bir arada olduğu çalışmalarla yapılabilmesi mümkün, 2025 yılına geldiğimizde yeni teknoloji havacılığın gelecekteki yakıtı ve enerji ihtiyacını buradan karşılayacak. Bizim emisyon azaltımıyla ilgili 100'den fazla projemiz var. Bu sayede 2008 ve 2021 yılı arasında 613 ton yakıt tasarrufu gerçekleştirebildik. Uygulamada uçak içinde karşılaştığımız Skylife dergisi hafif I-Pad kullanımı bagaj konteynırı kompozit ile değiştiriyoruz. Bunların çoğu aslında ağırlık azaltımından sağlanan emisyon azaltımları.

1 Ağustos 2022 tarihinde karbon ofset projemizi işleme aldık. Dileyen yolcularımız kendi emisyonlarını bu platform aracılığıyla dengeleyebiliyorlar. O tarihten bu tarihe kadar da yaklaşık

327 bin kilo karbon emisyonu ofset edildi. THY olarak biz de bütün çalışanlarımızın görev uçuşlarından kaynaklanan emisyonlarını ofset ediyoruz. Ülkemizin Paris İklim Anlaşması'nı onaylamasıyla biz de kendi stratejilerimizi gözden geçiriyoruz. Her ne kadar konvansiyonel yakıtların 4-5 katı maliyetli olsa da Paris uçuşumuzda katkılı yakıtlarımızı kullanmaya başladık. İklim değişikliği küresel bir sorun, küresel iş birliğine ihtiyaç var. Biz de bu bilinçle ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği içindeyiz. Boğaziçi Üniversitesi ile 'mikrojet projesi' yürütüyoruz. Bu, aslında full kapasite çalıştığında Avrupa'nın ilk karbon negatif entegresi olacak değerli bir proje. Biz de THY olarak THY Teknik A.Ş.'de tamamladığımız motor testlerinde bu rafineriden elde edilen biyoyakıtı kullanacağız. Ekim ayı başında "Sürdürülebilir Havacılık Yakıtlarının Geliştirilmesi (SAF-Sustainable Aviation Fuel)" deklarasyonu imzaladık. Bu deklarasyon, havacılık uzay ve yakıt paydaşlarının bir arada olduğu sürdürülebilir yakıt kullanımının arttırıcı bir deklarasyon. Bizim emisyon azaltım planlarımızda SAF yakıt oldukça önemli bir yer tutuyor. Sürdürülebilir yakıtlar, emisyon azaltımı için en önemli unsur.

SAF YAKITI HAVACILIK SEKTÖRÜ İÇİN KİLİT BİR KONU

Avrupa Birliği 2019 yılında 2050 yılı ve net zero hedefini açıkladı. 2030 yılı için belirlediği ara hedef sonucunda emisyonun yüzde 55 oranında azaltılmasını amaçlıyor. Bu paketin altında havacılığa özgü yasa tasarıları da var, bunlardan biri REfuel EU paketi. 2025 yılında Avrupa'dan kalkan tüm uçuşlarda yüzde 2'den başlayan SAF kullanımı teklifi var, henüz yasalaşmadı. Bu regülasyonlar aslında yine bize havacılıkta SAF'ın önemli unsur olduğunu gösteriyor. Bunun yanı sıra birçok ülkede SAF kullanım zorunlulukları var. İlk olarak Kuzey Avrupa ülkelerinde başladı. Norveç ve İsveç'te belirli oranlarda SAF yakıtı almak zorundayız. Her ülkenin kendi belirlediği uluslararası SAF yükümlülükleri ile karşı karşıyayız.

Ağustos ayında Havacılık Genel Müdürlüğü bir taslak SAF teminatı yayınladı, yüzde 1 ile başlayıp 2030'a geldiğimizde yüzde 5 SAF yakıtı kullanmakla yükümlü olacağız. SAF yakıtı havacılık sektörü için kilit mevzudur, bizim de emisyon hedeflerimizde yer alıyor. Ama çok pahalı olduğu için üreticilerden beklediğimiz; rekabetçi uluslararası piyasalarda rekabet edebilen yerli SAF yakıtının desteklenmesi. Biz milli bayrak taşıyıcı bir şirket olarak yerli üretilmiş SAF yakıtını uçaklarımızda kullanmak istiyoruz. Tabi burada da fiyat kilit bir unsur. Umuyorum ki gelecek yıllarda SAF yakıtını kullanabilecek durumda oluruz.

SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR GELECEK HEDEFİYLE
ENERJİ ÜRETİYORUZ

Türkiye’de GRI “Standards” kapsamında
sürdürülebilirlik raporu yayınlayan ilk enerji şirketiyiz.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
Havacılık Uzmanı Emre Zaimoğlu

'Devletlerin SAF ile ilgili hedeflerini ortaya koyması gerekiyor'

2018 yılında dünyada iklim değişikliği ve çevre konularının kritik ve siyasi noktaya gelmesi çerçevesinde bu konuların uluslararası arenada takip edilmesi amacıyla koordinatörlüğümüz kuruldu. ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü), SAF sera gazı emisyonlarının diğer konvansiyonel yakıtlara göre düşük olduğu belirli sürdürülebilir kriterlere sahip olan havacılık yakıtlarıdır. Bir yakıtın SAF olarak nitelendirilmesi için iki kriterle sahip olması lazım; biri sürdürülebilirlik, diğeri de uçağa direkt eklenebilir kriterde yakıt olması. Burada hem Avrupa Birliği hem ICAO, SAF tanımında farklılıklar var. Aynı zamanda hammadde tercihinde de bazı farklılıklar var. ICAO kararları arasında en önemli olarak görülen sürdürülebilir havacılık yakıtları. 2009'dan beri ICAO üye devletleri SAF konusunda çalışmalar yapıyor ve politikalar geliştirerek SAF'ı devamlı teşvik ediyor. SAF, diğer konvansiyonel yakıtlara göre ciddi anlamda sera gazında azaltmalar sağlıyor. Bir de Avrupa'nın yaptığı araştırma var. SAF'ın konvansiyonel yakıtlara göre havalimanı çevresinde uçucu olmayan maddelere göre yüzde 100'e varan azaltım olduğu ortaya konmuş. SAF şu an iklim değişikliğiyle olan mücadelede en önemli etken olarak karşımıza çıkıyor. Yeni proje ve teknolojilerin devreye girmesiyle ICAO'nun belirlediği emisyon azaltım hedeflerine hızlı şekilde ulaşılacağı herkesin kanaati. Bir diğer yöntem Katar'la işbirliği neticesinde ortaya çıkan yakıt türü. Bu bildiğimiz jet A1 yakıtı fakat üretim aşamalarını, üretim proseslerini bazı modifikasyonlar yaparak yeni bir yakıt türü ortaya çıkardılar. Bu yakıtı da sürdürülebilir havacılık kategorisine bir şekilde soktular. Şu anda Avrupa Birliği tarafında kabul edilmiş değil ve hala geliştirmeler devam ediyor. Çok potansiyeli yok ama yüzde 15-20 arasında emisyon azaltım vaat ediyor.

IQ, 2020 yılında uzun vadeli hedef

koyuyor ve 2050 yılında sıfır karbona ulaşmak hedefi var. Biz de uzmanlar olarak bu grubun içerisinde yer aldık. Bu grubun bu sene içinde iki önemli toplantısı oldu, bu toplantılarda nihai kararlar alındı. Geçtiğimiz ay Kanada'da düzenlenen 41. ICAO genel meclisinde kabul edildi. Dünya çapında SAF teşvikinin güçlü bir politika ortamında oluşturulması dikkat çekiyor. 2050 yılında sıfır karbon hedefinde diğer yöntemlerin dahil olduğunu varsayarak yüzde 87'ye ulaşılacağı öngörülüyor. 2030 yılında SAF üretiminin 3 milyon ton civarında seyredeceği düşünülürken 2050 yılında bunun 30 milyona ulaşacağı öngörülüyor. Havacılıkta diğer ulaşım sektörlerine nazaran emisyon azaltımı gerçekten zor. Şu anda karayolu sektörü üretilen hammaddenin neredeyse tamamına yakını biyodizel üretimi için aktarılıyor. SAF üretimi ile ilgili yüksek maliyetler ve sınırlı talep mevcut. Henüz tam olarak yasal düzenleme olmadığı için üreticiler haliyle bu hammaddenin havacılık için ayrılmasını şu anda istemiyorlar. Karşımızda böyle bir sıkıntı var, yatırım da ayrı bir sıkıntı. SAF'ın üretilmesi için sadece Avrupa'da her yıl 15 milyar civarında yatırım yapılması gerekiyor. Bu da yılda şu anki mevcut tesislere ek olarak 100'den fazla ek SAF üretim tesisinin devreye alınması anlamına geliyor. Havacılık yakıtı havayolu operatörlerinin en büyük maliyet kalemlerinden bir tanesi. Fiyattaki değişiklikler bu şirketlerin ekonomik performansını üzerinde etkilere sahip. Tüm dünyada eşit şartlarda faaliyet için ortak zemin oluşturulması gerektiğini görüyoruz. Yol haritası çizmemiz gerekiyor. Her ülke ve bölgenin kendi SAF'ı ile ilgili pazarında bir analiz yaparak veri tabanı oluşturması gerekiyor. Devletlerin SAF ile ilgili hedeflerini ortaya koyması ve de üretim miktarlarının artırılması gerekiyor.

Uluslararası Enerji Ajansı Biyoenerji
Analisti Jeremy Moorhouse

'Biyoyakıt uzun vadede önemli bir piyasa haline gelecek'

Net sıfır yolunda ilerliyoruz. Burada havacılıkta kullanılan yakıtların da rolü olacak. Sürdürülebilir havacılık yakıtlarının desteklenmesine dair birçok düzenleme mevcut. Sürdürülebilir havacılık yakıtlarında önemli olan şey net sıfır yolundaki başarılı gidişat. Bu yolda ilerlerken 2027 yılına kadar da bir talep artışı olacak. Sürdürülebilir yakıtlar için farklı birçok teknolojiye ve enerji kaynaklarına ihtiyacımız var. Karbon salımı ile ilgili yapılan önemli çalışmalar var. Havacılık yakıtlarının yüzde 50'si biyojetten alınacak ve 2050'ye kadar da yüzde 20'ye inmesi hedefleniyor. Bu inanılmaz bir teknoloji, havacılık açısından maliyet. 2030'da yüzde 50 olacak, bu teknolojiler sayesinde maliyet düşecek ve 1000 km'lik uçuş bilete 3 dolar olarak yansıyacak. Yani yüzde 45 biyojet ve hidrojen dahil yaklaşık 1000 km'de bilet fiyatı 10 dolara tekabül edecek. Bunun elbette bilet fiyatlarına kısa vadede maliyet etkisi var ama çok yüksek bir miktar değil. Net sıfır yolunda ilerlerken sürdürülebilir havacılık yakıtlarında 2030'da inanılmaz ilerleme göreceğiz ama 2050'de bunlar daha da artacak. Karayolu taşımacılığında biyoyakıt kullanılıyor zaten. Başka yakıtlar da devreye girecek, özellikle elektrikli araçlar nedeniyle sera gazlarının azalacağını biliyoruz. Biyoyakıt çok uzun vadede önemli piyasa haline gelecek, önümüzdeki 5 yıl içinde bunun emarelerini göreceğiz. Önümüzdeki 5 yılı düşündüğümüzde net sıfır gidişatında biyojet en önemli yakıtlardan bir tanesi, elbette konvansiyonel için hala yer var. Geleneksel biyoyakıtlar asla durmayacak onlar da büyüyecek ama yatırımlara bağlı olarak yeni teknolojiler de bize gidilecek yol açacak. Mevcut politikalara ilaveten bu yılda devreye giren yeni politikalarla birlikte üretimde de bir artış göreceğiz. Burada ihtiyaç olacak şey şu; biyojet hızlanmaya devam edecek, doğru bir yolda ilerliyor. Ama bunun için biraz daha çalışmak gerekecek. 5 yıl boyunca

önümüzde büyük bir engel görmüyoruz. Bu yakıtlara olan güvenin inancın devam etmesi lazım. Kullanım ve dağıtımını rahatlıkla sağlayabiliriz. Maliyet bizim için en önemli etkenlerden birisi. Politikanız yoksa biyojet kullanımı fosil yakıtlardan pahalıya patlayabilir.

ABD'de bu yıl enflasyonu azaltma yasası çıktı ve üretim yardımları için teşvikler veriliyor. Aynı zamanda harmanlama tesisleri de var, yani yakıtların birbirleriyle birleştirilmesini sağlayan teşvikler var. Amerika'nın halihazırda sürdürülebilir havacılık yakıtlarıyla ilgili planı, yol haritası var. Avrupa'da harmanlama konusunda farklı politikalar izleniyor. 2025'e kadar izleyecekleri yol belli ancak finansman ile ilgili tartışma görünüyor. Avrupa Birliği kendi şartlarını belirleyen bir organizasyon. Japonya'nın da kendi şartlarına göre izlediği bir yol var. Çin'de de bir hacim hedefi belirlendi. Yakıtta olan talep yeni taleplerin ve yeni gereksinimlerin hayata girmesini de kolaylaştıracaktır. İşin tabii ki bir diğer kısmı; yeni hammadde kaynaklarının ortaya konulması, ticari anlamda yeni teknolojilerle yapılacak olan geliştirmeler ve karbon yakalama teknolojileri çalışmaları. Bütün bunların yanı sıra iş birliği için net bir çağrı yapılması gerekmekte. Uluslararası seyirde yapılacak olan araştırmaların hükümetler tarafından desteklenmesi ve birden fazla hükümetin bu alanda iş birliği yapması da bu süreci iyi bir hale getirecektir. En önemli konulardan biri yakıt alımlarının düzenlenmesi ve şirketlerin taahhütlerini yerine getirmesi. Diğer taraftan, özellikle artış maliyetinin de yönetilebilir olması şart. Bir diğer önemli olan konu da şirketleri cezalandırmaktan ziyade iyi yakıtların artışına destek sağlamak. Yani hükümetlerin politikalarının bu yönde olması her iki taraf açısından faydalı olacaktır.

Geleceğe hazırlanma vakti

Yeni ve yenilenebilir enerjiler

- H2 Hidrojen Dispenserleri
- EV Şarj Cihazları
- LNG&CNG Dispenserleri

gas
grup
enerji sistemleri

hizmet kalitesiyle

Müşteri İletişim Merkezi
0850 222 9 427
www.gasgrup.com

PETROLEUM İSTANBUL

16. Uluslararası Petrol, LPG, Madeni Yağ, Ekipman,
İstasyon Market Ürünleri ve Teknoloji Fuarı

Eş Zamanlı Fuar

**GAS & POWER
NETWORK**

5. Elektrik, Doğal Gaz ve Alternatif Enerji,
Ekipmanları ve Teknoloji Fuarı

16-18 MART 2023
TARİHİMİZİ NOT EDİN

TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ

Başsağlığı

EPDK Başkanı Mustafa Yılmaz'ın ablası

MÜHÜBET ÖZTÜRK'ün

Vefatını derin bir üzüntüyle öğrendik. Merhumeye Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve tüm yakınlarına başsağlığı dileriz.

Enerji Petrol Gaz

Ulusoy Petrol Ürünleri Ticaret
Anonim Şirketi

Değerli İş Ortağımız;
Fahrettin Ulusoy'u

Başsağlığı

kaybetmenin derin üzüntüsü içindeyiz.
Merhuma Allah'tan rahmet, kederli
ailesine sabır ve başsağlığı dileriz.

OPET PETROLCÜLÜK A.Ş.

BAŞSAĞLIĞI

EPDK Başkanı Mustafa Yılmaz'ın ablası

MÜHÜBET ÖZTÜRK

Vefat etmiştir.
Merhumeye Allah'tan rahmet
kederli ailesi ve sevenlerine sabır ve
başsağlığı dileriz.

BAŞSAĞLIĞI

Anadolu Bulvarı İvedik, Ilgaz Merkez ve
Ilgaz Kavşağı Shell İstasyonları
İş Ortağımız Sayın TEVFIK AKBAK'ın EŞİ

**Sayın
HAVVA AKBAK'ı,**

kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.
Merhumeye Allah'tan rahmet ailesine
ve tüm sevdiklerine başsağlığı dileriz.

Shell & Turcas Petrol A.Ş.

BAŞSAĞLIĞI

Çorum, Fethiye ve Fethiye Merkez İstasyonları
İş Ortağımız Sayın ÜNAL KAKAÇ'ın BABASI

**Sayın
İSMAİL KAKAÇ'ı,**

kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.
Merhuma Allah'tan rahmet ailesine
ve tüm sevdiklerine başsağlığı dileriz.

Shell & Turcas Petrol A.Ş.

BAŞSAĞLIĞI

Londracamping ve Kapıkule
İstasyonlarımız İş Ortağı Sayın
MUSTAFA DÖĞME'nin ANNESİ

**Sayın
HATİCE DÖĞME'yi,**

kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.
Merhumeye Allah'tan rahmet ailesine
ve tüm sevdiklerine başsağlığı dileriz.

Shell & Turcas Petrol A.Ş.

BAŞSAĞLIĞI

Modoğlu Holding İş Ortaklarımızın;
Sayın Mustafa Modoğlu ve
Mehmet Modoğlu'nun BABALARI

**Sayın
ABDÜLMECİT MODOĞLU'nu**

kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.
Merhuma Allah'tan rahmet ailesine
ve tüm sevdiklerine başsağlığı dileriz.

Shell & Turcas Petrol A.Ş.

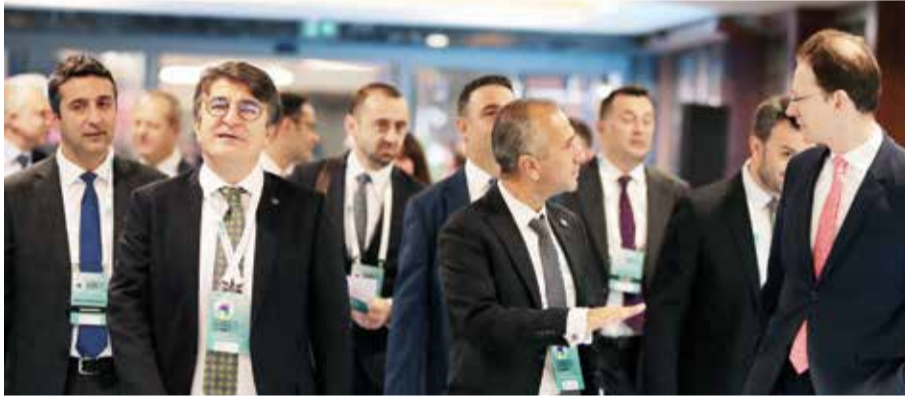

Fotoğraflarla Enerjinin Zirvesi

32 oturuma ev sahipliği yapan 12. Türkiye Enerji Zirvesi'nde; dünyada yaşanan enerji krizi, yenilenebilir enerji, doğal gaz, elektrik, akaryakıt ve LPG piyasaları, elektrikli araçların geleceği, Sakarya Gaz Sahası ve enerji piyasalarının gündemini oluşturan birçok önemli konu uzmanlar tarafından masaya yatırıldı.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı himayelerinde düzenlenen sektörün 'En Büyük Aile Buluşması' toplam 32 sunum ve oturuma ev sahipliği yaptı.

12. Türkiye Enerji Zirvesi'ni canlı olarak yayınlayan Petroturk TV Youtube kanalı, özel röportajlarıyla da sektörün nabzını tuttu.

Türkiye Enerji Zirvesi'ne daha önce sırasıyla Ankara (2 kez), Kayseri, Trabzon, Gaziantep, Konya, Adana ve Antalya (4 kez) ev sahipliği yapmıştı.

Enerji Petrol Gaz

Kurucusu:
M. Zekai Komsuoğlu
Mayıs, 1968

Yayın Sahibi
Balkan Gazetecilik
Dijital Medya Yayıncılık ve
Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Yayın Grubu Başkanı
A.Sertaç Komsuoğlu

Murahas Aza ve
Yayın Grubu Bşk. Yrd.
Mustafa Akıncı

Murahas Aza
Mustafa Komsuoğlu

Genel Yayın Yönetmeni ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Emin Kaya

● Haber Merkezi: **Sibel Acar,**
Gözde Emlik, Eylül Şahin,
Burak Karagöl

● Grafik: **Ersin Güleç, Serra Ergan**
@Petroturkcom

● Reklam ve Abonelik:
Ayşegül Yıldırım

● Mali İşler Başkanı: **Ş. Doğan Erbay**
● Hukuk Danışmanı: **İrfan Coşkun**
● İK Sorumlusu: **Gülşah Uzunal,**
Merve Şen

● Basıldığı Yer: **İRM Dijital Baskı ve**
Matbaacılık San. Tic. A.Ş.

Yönetim Yeri: **Y. Dudullu Mah. Bostancı Yolu Cad. Şehit Sok.**
No:44 Ümraniye- İstanbul

İLETİŞİM

İstanbul: **(0216) 466 74 96** Fax : **(0216) 365 58 05**
Ankara : **(0312) 467 99 36** Fax : **(0312) 427 30 16**

Türkiye genelinde dağıtımı yapılan EPG, Basın Kanunu uyarınca bir yerel süreli yayındır. EPG, Basın Meslek İktidarına uymaya söz vermiştir. EPG'de yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı Balkan Gazetecilik Dijital Medya Yayıncılık ve Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.'ne aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilerek dahi iktibas edilemez.

TEŞEKKÜR

ANA SPONSOR

ZORLUENERJİ

EV SAHİBİ

ENERJİSA

Koç Enerji Grubu

SAFİ HOLDİNG

PREMIUM SPONSOR

Limak

CENGİZ ENERJİ

akenerji

Smart GÜNEŞ TEKNOLOJİLERİ

Petrol Ofisi

YENİKÖYKEMERKÖY

ÖNCÜ SPONSOR

Aydem enerji

GALATAWIND

GÜZEL ENERJİ AKARYAKIT

iPRAGAZ

Milangaz

NATURELGAZ

Excellence in Energy Transition

aksa

ÖZEL SPONSORLAR

AYGAZ

bp

ENTEK

dpet

Shell

Tüpraş

SPONSORLAR

akfen

Aytemiz

biyodizel

CONSUS

DT CLOUD

EgeGaz

electrip

EH ENERGY HOUSE

EPIAS

GAMA ENERJİ

GO

iPRAENERJİ

IRM

İSTANBUL JET

kadoil

KPMG

OEDAŞ

OMV

IO PETRONET

PETDER

POLATENERJİ

RM

SANKO ENERJİ

SAFİ ÇİMENTO

S2E Solutions2Charge

TUSIAD

ULUDAĞ ENERJİ

Vitol

ZES Zorlu Energy Solutions

zekai & ZEKAI

SOLAR SPONSOR

solarçatı

mensis.

SİGORTA SPONSORU

HDI SİGORTA

İLETİŞİM SPONSORU

Bloomberg

KATKILARIYLA

ADER

AGEENERJİ

Elder

etd

eüd

SAGSİ

GAZİD

LINGCNG

SHURA

UMSİ

UMSİ

UMSİ

UMSİ

UMSİ

UMSİ

MEDYA

Enerji Petrol Gaz

Gas.Power

GREEN

PETROTRK

FOREKS

Bloomberg

21-22 Kasım 2022 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen 12. Türkiye Enerji Zirvesi'ne katkı sağlayan tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarına en içten teşekkürlerimizi sunarız.

İSTASYON İNŞAATI BİZİM İŞİMİZ

Planlama, projelendirme ve kontrol

İnşaat, elektrik ve mekanik taahhüt

Çelik konstrüksiyon imalat ve montajı

Anahtar teslim istasyon inşaatı

RM İstanbul, akaryakıt istasyonu inşaatında temelden altyapıya, üstyapıdan kurumsal kimlik giydirmeye her adımda uzman ekipleriyle anahtar teslim çözümler sunuyor. Proje yönetim uzmanlığıyla, akaryakıt istasyonu inşaatlarınızın planlamasını, mimari tasarımını ve maliyet yönetimini en doğru şekilde yapıyor, güvenli mekanik, elektrik ve inşaat uygulamalarıyla yüksek SEÇ-G standartlarında tamamlıyor ve zamanında teslim ediyor.

RM İstanbul, enerjide başarı inşa ediyor.

opet'se fark eder!
dünya
takdir eder.

Fark yaratan ürün ve hizmetlerimiz, sosyal sorumluluk vizyonumuz, sürdürülebilir iş anlayışımız, müşteri odaklı dijital ve inovatif çalışmalarımız, iş dünyasının önde gelen uluslararası yarışmalarında saygın ödüllere layık görüldü.

30. yılımızı tam 41 ödülle kutluyoruz.

Bu başarı, bizimle buluşan herkesin.

opet'se
Fark eder